

Złożenie pracy online:
2020-05-28 22:12:33
Kod pracy:
9091/37912/CloudA

Marian Kołodziej
(nr albumu: 23807)

Praca licencjacka

Czy Internet jest matnią, a ludzie rybami?

Is the Internet a snare and people are fish?

Wydział: Wydział Zamiejscowy w Tarnowie

Kierunek: Zarządzanie

Specjalność: specjalista ds. reklamy
internetowej

Promotor: dr hab. Tadeusz Mędzelowski

Dziękuję promotorowi pracy dr. hab. Tadeuszowi Mędzelowskiemu, prof. WSB N-LU, a także każdemu wykładowcy WSB N-LU za wsparcie i wspólnie spędzony czas — za wszystko to, co było dobre, a dobre było wszystko.

I

Streszczenie

Człowiek przybywający z małej miejscowości do dużego miasta może czuć się zagubiony. W tym zagubieniu jest permanentnie narażony na dokonywanie złych wyborów, które potem mogą negatywnie rzutować na całe jego życie. W pracy postawiono hipotezę, że ludzie migrujący z mniejszych do większych miejscowości są bardziej narażeni na niebezpieczeństwa wynikające z użytkowania Internetu. Do zebrania danych użyto narzędzia „Formularze Google”. Analizy przeprowadzonej w ten sposób ankiety dokonano za pomocą tabel przestawnych programu „Excel” (Aneks). Wzięto pod uwagę takie czynniki, jak wychowanie, miejsce dorastania i zamieszkania, życie w samotności i życie w związku, ale w poczuciu samotności, a następnie poddano rozważaniom zachowania użytkowników sieci oraz ich podejście do zagadnień związanych z bezpieczeństwem własnym oraz dzieci. Oprócz wiedzy i umiejętności zdobytych w czasie studiów w Wyższej Szkole Biznesu National-Louis University w pracy wykorzystane zostały także doświadczenia zawodowe autora.

Słowa kluczowe

zachowania w sieci, bezpieczeństwo i zagrożenia w sieci, migranci wewnątrzni, myślenie życzeniowe, ankieta internetowa

Abstract

A person moving from a small town to a big city may feel lost. Living with such a feeling makes them permanently exposed to making bad choices that can later negatively affect their whole life. The paper hypothesizes that people migrating from smaller to larger towns are more exposed to the dangers of using the Internet. The data analysed in the text was collected with The Google Forms tool. The analysis of the survey carried out in this way was made using the "Excel" pivot tables (Annex). The factors such as upbringing, place of growing up and living, living in loneliness and life in a relationship, but in a sense of loneliness, were taken into account, and then the behavior of network users and their treatment of issues related to their own safety and children were considered. In his work, the author used the knowledge and skills acquired during his studies at the National-Louis University College of Business, as well as his own professional experience.

Keywords

online behavior, online security and threats, internal migrants, wishful thinking, online survey

Spis treści

Wstęp.....	2
1. Niebezpieczeństwa wynikające z użytkowania Internetu – wybrane zagadnienia	4
1.1. Wprowadzenie	4
1.2. Dane liczbowe o użytkownikach Internetu na świecie i w Polsce	4
1.3. Handel <i>online</i>	5
1.4. Miłość w Internecie	6
1.5. Frywolność w sieci, czyli nic nie zostanie zapomniane	7
1.6. Przemoc rówieśnicza	8
1.7. Przepęstwa na nieletnich – <i>grooming</i>	8
1.8. Wirtualna pornografia.....	10
1.9. Podsumowanie.....	11
2. Analiza ankiety internetowej wykonanej za pomocą narzędzia „Formularze Google”	12
2.1. Cel i struktura	12
2.2. Metodologia – pytania o podwyższonej wrażliwości i pytania kontrolne.....	12
2.2.1. Warianty odpowiedzi	12
2.2.2. Odpowiedzi kontrolne, pytania kontrolne.....	13
2.2.3. Myślenie życzeniowe, frustracja.....	13
2.3. Wyniki ankiety internetowej „Człowiek w sieci”	14
2.4. Zagadnienia do głównego problemu badawczego.....	27
2.5. Podsumowanie.....	29
3. Migracja wewnętrzna – wyniki analizy i weryfikacja hipotezy.....	30
3.1. Cel, struktura, metodologia	30
3.2. Analiza zachowań migrantów z wykorzystaniem tabel przestawnych i fragmentatorów programu Excel.....	31
3.2.1. Terminologia.....	31
3.2.2. Zagadnienia do rozważań głównego problemu badawczego: wyniki, spostrzeżenia i wstępne wnioski.....	32
3.2.3. Zestawienie zbiorcze analizy	61
3.4. Podsumowanie.....	67
Zakończenie	71
Bibliografia.....	72

Wstęp

Na świecie jest ponad 4 miliardy internautów, a każdego dnia przybywa około miliona kolejnych. To, co odbywa się w globalnej sieci, nie może pozostawać bez wpływu na ludzkie pragnienia i fantazje, decyzje i wybory, losy, po prostu życie, ale już realne.

Pierwszym celem pracy było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy określone zachowania internautów mogą być asumptem do tego, by to oni sami stali się ofiarami – nie tylko cyberprzestępców, ale i własnych działań. To zagadnienie przedstawiono w rozdziale drugim. Analizy dokonano na podstawie odpowiedzi uzyskanych z internetowej ankiety, przeprowadzonej w okresie od listopada 2019 do lutego 2020 roku na grupie 126 osób. Narzędzie to zostało zbudowane w oparciu o wiedzę z zakresu psychologii i komunikacji interpersonalnej, aby – na ile to możliwe – stworzyć respondentom poczucie komfortu wypowiedzi. Ten aspekt ankiety był kluczowy dla całości pracy i uzyskania rzetelnych danych do analizy głównego problemu badawczego. Respondenci, którymi byli aktywni użytkownicy Internetu, udzielali odpowiedzi na pytania zamknięte, półzamknięte oraz otwarte. Te ostatnie umożliwiały swobodnie formułowanie stanowiska w konkretnych sprawach.

Rozdział trzeci pracy dotyczy głównego problemu badawczego. Analizie poddano zachowania migrantów wewnętrznych¹ – osób, które wychowały się w małych miejscowościach i emigrowały do miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Na podstawie zebranych danych przedstawiono analizę dotyczącą zmiany zachowań migrantów wewnętrznych, sprawdzono, czy wyniki potwierdzają hipotezę, że ludzie przesiedlający się z mniejszych do większych miejscowości są bardziej narażeni na niebezpieczeństwa wynikające z użytkowania Internetu.

Zagadnienia opisywane w rozdziałach drugim i trzecim pracy zostały poprzedzone stosownym wprowadzeniem (rozdział pierwszy), w ramach którego dokonano ekspozycji wybranych zjawisk zachodzących w sieci – z przywołaniem statystyk policyjnych, danych publikowanych przez organizacje zajmujące się Internetem oraz innych przydatnych w tym kontekście źródeł.

¹ Migracja wewnętrzna – pojęcie stosowane w statystyce publicznej, <https://stat.gov.pl/metainformacje/sloownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojecie.html> (data odczytu 16.10.2019).

Dzisiaj bardziej niż kiedykolwiek tzw. zwykły obywatel ma możliwość sprawdzenia, czy dana osoba, produkt, wydarzenie, cokolwiek materialnego i niematerialnego a oferowanego w sieci jest dobre czy złe, prawdziwe czy fikcyjne. W medycynie, gdy test na daną przypadłość ma wynik pozytywny, wówczas ponawia się go w celu weryfikacji. Jeśli użytkownik sieci zostanie poproszony przez osobę bliską / znajomą o podanie kodu BLIK, także musi potwierdzić jej tożsamość, nim zdecyduje się na bezpowrotne uwolnienie swoich środków. Komputery i smartfony chronione są przez programy antywirusowe. Dostawcy usług internetowych, przeglądarek czy serwisów oferują systemy zabezpieczeń przed treściami niebezpiecznymi. Żaden program ani system jednak nie uchroni użytkownika Internetu bardziej niż jego własny mózg, którego musi używać niczym filtra. Warunkiem zachowania bezpieczeństwa swojego i swoich bliskich jest stworzenie czegoś w rodzaju katalogu przepisów o ruchu internetowym. Jeszcze przed uruchomieniem pierwszego urządzenia warto dysponować podstawową wiedzą na temat bezpieczeństwa w sieci. Przynajmniej w elementarnym zakresie wiedzę tę powinno się nabywać w domu oraz szkole, już w pierwszych latach edukacji. Do działań w tym zakresie zobowiązuje nie tylko troska o dzieci i bliskich, ale także Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej².

² Konstytucja RP, Art. 48: „Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniemami [...]”.

1. Niebezpieczeństwa wynikające z użytkowania Internetu – wybrane zagadnienia

1.1. Wprowadzenie

Według raportu „Global Digital 2019”³, sporządzonego w styczniu 2019 roku, na świecie było blisko 4,4 mld użytkowników Internetu, co stanowiło ponad połowę całej populacji. Dane zamieszczone w podrozdziale 1.2 nie pokazują jednak, ilu internautów miało co najmniej podwójną tożsamość. Nie pokazują też, czy dany użytkownik był naprawdę tym, za którego się podawał. Żaden raport nie ujawni zamiarów, z jakimi internauta X czy Y faktycznie, właśnie w tej chwili, „zapuszcza się” w sieć. W kolejnych podrozdziałach omówione zostanie kilka zagadnień z tym związanych.

1.2. Dane liczbowe o użytkownikach Internetu na świecie i w Polsce

W zestawieniach (rys. 1 oraz rys. 2) przedstawiono liczby dotyczące użytkowników sieci (patrzac od lewej):

- ludności w świecie / Polsce,
- unikalnych użytkowników mobilnych,
- użytkowników sieci,
- aktywnych użytkowników mediów społecznościowych,
- mobilnych użytkowników mediów społecznościowych.

³ Ł. Majchrzyk, Ranking mobile i digital na świecie w 2019 roku, <https://mobirank.pl/2019/02/01/raport-mobile-i-digital-na-swiecie-w-2019-roku/> (data odczytu 11.12.2019).

Rys. 1. Dane z raportu Global Digital 2019 – świat

Źródło: <https://mobirank.pl/2019/02/01/raport-mobile-i-digital-na-swiecie-w-2019-roku/> (data odczytu 11.12.2019)

Rys. 2. Dane z raportu Global Digital 2019 – Polska

Źródło: <https://mobirank.pl/2019/02/01/raport-mobile-i-digital-na-swiecie-w-2019-roku/> (data odczytu 11.12.2019)

1.3. Handel online

Coraz więcej ludzi dokonuje elektronicznych transakcji, bo jest tanio i wygodnie, ale także modnie i przyjemnie. Do tego bonus: czynne całą dobę. Według szacunków portalu „Gemius.pl” i cytującego go „Paq-studio.pl” w 2019 roku 17 milionów Polaków dokonało internetowych zakupów na wartość około 50 miliardów złotych⁴. Tak jak ewoluują sposoby realizowania transakcji, tak i oszuści zmieniają sposoby działania⁵. Warto pamiętać, że dzisiaj ich celem jest nie tylko prosty zabieg: niewysłanie zamówionego produktu, ale niekiedy także włamanie na konto ofiary i wytransferowanie środków. Często można natrafić również na oferty towarów o znacznie obniżonej wartości. Nieproporcjonalnie niska cena powinna być pierwszym sygnałem alarmowym. Przy wykonywaniu operacji z wykorzystaniem karty płatniczej natomiast, BLIK-a i innych, należy zwracać uwagę na wygląd stron: czy zostało się przekierowanym na tę właściwą, czy ma ona poprawny adres. Rejestrując się na danym portalu zaś, trzeba zabezpieczyć odpowiednio hasło, które powinno się składać z małych i wielkich liter, cyfr i znaków specjalnych. Warto również pamiętać, że ani banki, ani nikt inny nie ma prawa i nie żąda od klienta podawania haseł dostępu, czy to werbalnie, czy inną drogą, np. SMS-em lub mailem. Krótko mówiąc, poruszanie się w świecie cyfrowych transakcji wiąże się z coraz większym ryzykiem.

1.4. Miłość w Internecie

„Miłość nadaje sens życia” – tak według portalu „Nauka w Polsce” odpowiedziało 90% ankietowanych Polaków obojga płci⁶. Najważniejsza według respondentów jest miłość partnerska (75% odpowiedzi), dalsze miejsca zajmuje miłość do dzieci, potem rodziców, dziadków i wnuków. 18% ankietowanych swoją „drugą połowę” poznało w Internecie. 22% związków, bez względu na miejsce poznania się partnerów, doświadczyło kryzysu związanego ze znudzeniem, a 13% związków – zdrady. Ankietę przeprowadziła firma „ARC Rynek i Opinia” na początku 2019 roku, na zlecenie portalu „Sympatia.pl”.

⁴ A. Pakulski, E-commerce w Polsce statystyki, <https://paq-studio.com/blog/e-commerce-w-polsce-statystyki/> (data odczytu 21.03.2020).

⁵ Robisz zakupy w sieci? Uwważaj na internetowych oszustów, <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/167261,Robisz-zakupy-w-sieci-Uwazaj-na-internetowych-oszustow.html> (data odczytu 21.03.2020).

⁶ K. Szubański, Polacy o miłości, związkach i kryzysach, <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C32804%2Cpolacy-o-milosci-zwiazkach-i-kryzysach-znany-wyniki-badania.html> (data odczytu 14.02.2020).

W Internecie można więc znaleźć miłość na całe życie lub... problem, z którego wychodzenie bywa długotrwałe i bolesne. W sytuacji poszukiwania partnera w sieci można paść ofiarą zjawiska zwanego *catfishing*. *Catfisher*, odnoszący się z atencją i zainteresowaniem do swej przyszłej ofiary, przybiera rozmaite postaci⁷. Może być lekarzem, żołnierzem na misji, biznesmenem czy korespondentem wojennym. Bez względu na zawód zawsze z jakichś powodów przebywa daleko. Uśmierza czujność, mozolnie buduje zaufanie, by potem nawet wielokrotnie doprowadzić do wyłudzenia jakichś dóbr od omamionej, rozkochanej osoby.

1.5. Frywolność w sieci, czyli nic nie zostanie zapomniane

Część społeczeństwa wykazuje skłonność do publicznego obnażania się – nie tylko w wymiarze cielesnym, ale i materialnym. Tylko jeden akt internetowej afirmacji może skończyć się różnymi negatywnymi doznaniem: od nieprzyjemności, poprzez udręczenie, nawet po śmierć. Niewinnie wrzucone zdjęcie czy komentarz mogą pozbawić ich autora pracy czy zasiłku chorobowego⁸. Informowanie poprzez media społecznościowe o planowanym urlopie (lub że się właśnie na nim przebywa) niejednokrotnie skończyło się okradzeniem frywolnego wczasowicza.

Innym przykładem tego, czego robić nie należy, jest portal do gier, z którego zrzut ekranu został umieszczony na rysunku nr 3. Nawet jeśli publikacje zostaną usunięte przez użytkownika, sieć je zapamięta. Wchodząc na odpowiedni link, można wybrać się w swoistą podróż w czasie i zobaczyć, jakie treści i obrazy były prezentowane 10 lat temu na danej stronie, choćby ta dzisiaj już nie istniała⁹.

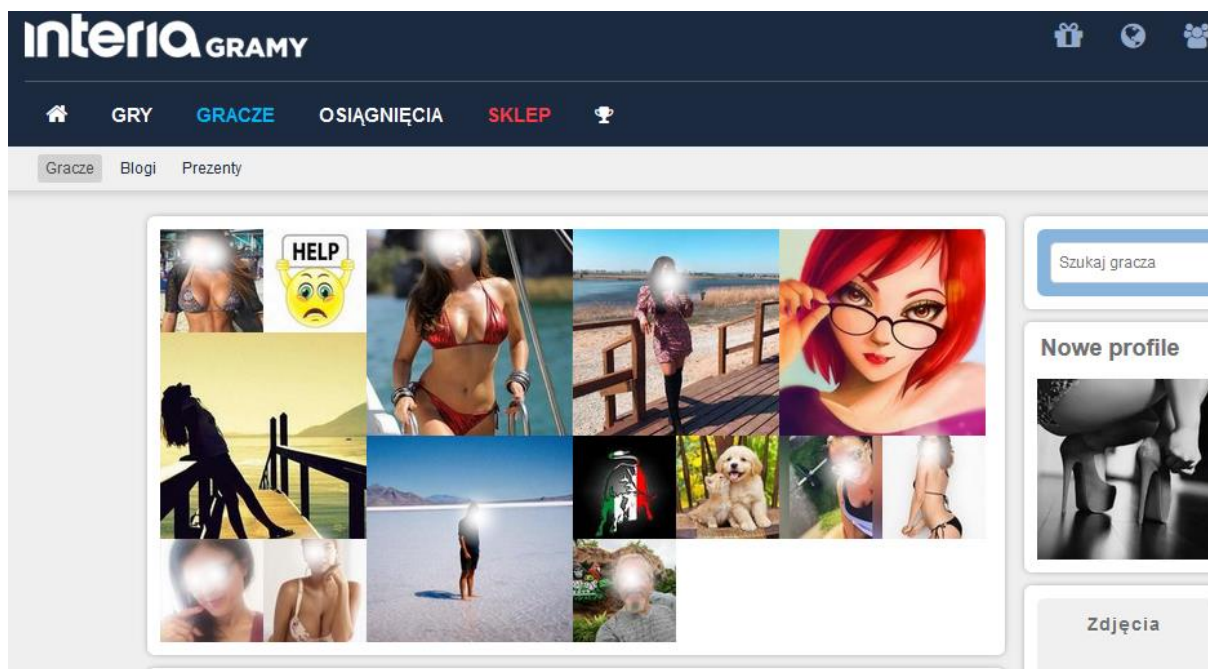
⁷ A. Kędzierzawska, Catfish – matrymonialny oszust w sieci, <http://policja.pl/pol/aktualnosci/94853,Catfish-matrymonialny-oszust-w-sieci.html> (data odczytu 18.02.2020).

⁸ L. Krakowiak, Zwolnieni z powodu Facebooka. Najczęstsze błędy użytkowników „social media”, https://www.pcworld.pl/news/Zwolnieni-z-powodu-Facebooka-Najczestsze-bledy-uzytownikow-social-media,362455.html?utm_campaign=similar&utm_source=scroll&utm_medium=more&utm_content=362455&utm_term=scroll-undefined (data odczytu 11.12.2019).

⁹ <https://archive.org/index.php> (data odczytu 11.12.2019).

Rys. 3. Zdjęcia zarejestrowanych graczy na portalu internetowym

Źródło: www.gramy.interia.pl (data odczytu 28.04.2020)

1.6. Przemoc rówieśnicza

Z raportu przedstawionego przez UNICEF – dotyczącego także Polski – wynika, że w realnym świecie niemal połowa uczniów w wieku 13-15 lat doświadczyła przemocy ze strony rówieśników¹⁰. Inną formą opresji, która nie pozostawia ślów, a ma nie mniejsze skutki, jest *cyberbullying*¹¹ – problem opisywany już ponad dekadę temu, a nasilający się wraz z liczbą użytkowników sieci. Już nie SMS-y czy MMS-y, ale ogólnodostępne media społecznościowe o wielkiej sile rażenia stały się główną areną, na której dokonuje się różnych aktów przemocy. Ośmieszanie, rozsyłanie kompromitujących zdjęć i filmów, wyzywanie i groźby są sposobami na wyniszczenie przeciwnika. Dzieci dzieciom gotują ten los, a ofiary są doprowadzane nawet do prób samobójczych.

1.7. Przepięstwa na nieletnich – *grooming*

¹⁰ Połowa nastolatków na świecie doświadcza przemocy rówieśniczej w szkole i jej okolicach, <https://www.unicef.pl/Centrum-prasowe/Informacje-prasowe/Polowa-nastolatkow-na-swiecie-doswiadacza-przemocy-rowiesniczej-w-szkole-i-jej-okolicach> (data odczytu 09.02.2020).

¹¹ Ź. Rachwaniec-Szczecińska, Cyberbullying – współczesne oblicze przemocy, <https://www.swps.pl/strefa-psyche/blog/relacje/2180-cyberbullying-wspolczesne-oblicze-przemocy> (data odczytu 09.02.2020).

Przestępstwa na nieletnich to zagadnienie o szczególnym znaczeniu, dlatego właśnie, że ofiarami są dzieci. Uwodzenie nieletnich w przestrzeni internetowej to opisany w kodeksie karnym *grooming*¹². Sieć stała się narzędziem do namierzania, zniewalania i wyławiania ofiar. Potem pozostaje już tylko „egzekucja”. Sprawca działa bardzo podobnie jak wspomniany wcześniej *catfisher* (podrozdział 1.4): wybiera ofiarę, nawiązuje kontakt, dba o nią. Wszystkie jego starania prowadzą do brutalnego w skutkach, często nienaprawialnego zniszczenia niewinności istoty, która w późniejszym życiu może zamknąć się na świat lub z powodu traumy naśladować zachowania swego oprawcy¹³. Statystyka policyjna z lat 2010-2017 (rys. 4) pokazuje ogromny wzrost przestępstw tego typu. Nie pokazuje jednak, co dzieje się z ofiarami potem. Pozostają liczby: liczby wykrytych przestępstw, liczby „zresocjalizowanych” więźniów. Nie ma mowy o skutkach, o ofiarach...

Rys. 4. Uwodzenie małoletnich - statystyki policyjne z lat 2010 - 2017

Uwodzenie małoletniego poniżej lat 15 z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej				
ROK	liczba postępowań wszczętych	liczba przestępstw stwierdzonych	przestępstwa wykryte	wskaźnik wykrycia (w %)
2017	676	626	496	79,1
2016	529	339	233	68,5
2015	281	275	221	80,1
2014	154	129	96	73,8
2013	129	132	111	82,8

¹² Art. 200 Kodeksu karnego:

§ 1. Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 5. Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter albo rozpowszechnia treści pornograficzne w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. http://orka.sejm.gov.pl/proc8.nsf/ustawy/3451_u.htm (data odczytu 10.02.2020). Zob. hasło 'grooming', <https://sjp.pl/grooming> (data odczytu 15.01.2020).

¹³ D. Nowek, Ciało pamięta. Konsekwencje molestowania seksualnego w dzieciństwie, https://www.psychologiawygladu.pl/2015/08/ciao-pamieta-konsekwencje-molestowania_6.html (data odczytu 11.05.2020).

Uwodzenie małoletniego poniżej lat 15 z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej				
ROK	liczba postępowań wszczętych	liczba przestępstw stwierdzonych	przestępstwa wykryte	wskaźnik wykrycia (w %)
2012	84	74	61	80,3
2011	64	62	38	61,3
2010	34	6	2	

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-6/64005,Uwodzenie-maloletniego-ponizej-lat-15-z-wykorzystaniem-systemu-teleinformatyczne.html> (data odczytu 12.12.2019)

1.8. Wirtualna pornografia

Opublikowano już wiele prac dotyczących rozpoznawania ludzkich potrzeb¹⁴, tych osobistych i wspólnych. W sieci, tak jak w życiu realnym, potrzeby te także bywają sztucznie wzbudzane¹⁵. Internauta (w każdym wieku) wcześniej o niektórych nie miał pojęcia, teraz usłyszał, zobaczył i zapragnął mieć. Czasem jest to oferta sprzedaży nieszkodliwego, może okazać się, że nawet przydatnego produktu, innym razem zaś projekt, którego realizacja (zgodnie z celem) okazuje się destrukcyjna fizycznie i psychicznie dla użytkownika. Współczesna szeroko rozumiana pornografia stanowi ogromną część treści internetowych. Według agencji interaktywnej „HEURISTIC” już w 2013 roku w samym Hollywood produkowanych było rocznie 20 razy więcej filmów pornograficznych niż tych, które wypuszczane były przez kluczowych producentów filmowych bez seksu jako przewodniego (i jedyne) motywu¹⁶. Gdyby to był tylko seks, mechaniczna erotyzacja i ginekologiczne zbliżenia kamer, które stanowią zaledwie ułamek całości problemu... E-pornobiznes związany z wyuzdaniem seksualnym został nakierowany na wyzysk, przemoc, dehumanizację. Zło płynące z sieci wyciska piętno na młodym odbiorcy, u którego wyobrażenie o swej seksualności dopiero się kształtuje. Realne życie w konfrontacji z myśleniem życzeniowym i wyobrażeniem

¹⁴ Leksykon marketingu, pod red. J. Altkorn, T. Kramer, PWE, Warszawa 1998, s. 162.

¹⁵ J.W. Wiktor, Komunikacja marketingowa, [W] *Podstawy marketingu*, red. nauk. A. Czubała, PWE, Warszawa 2012, s. 225 i nast.

¹⁶ Pornografia w sieci – powalające statystyki, <https://www.heuristic.pl/blog/internet/Pornografia-w-sieci-powalajace-statystyki;218.html> (data odczytu 11.01.2020).

zbudowanym na „obrazach zła”¹⁷ przybiera postać seksualnego ekstremizmu. Nie jest tak, że trzeba specjalnie szukać jakichś zakamuflowanych, trudno dostępnych stron. Wystarczy wpisać jedno słowo: porno, by w 0,34 sekundy pojawiło się w wyszukiwarce ponad 1,5 miliarda wyników, a tam już czekają: setki kobiet i mężczyzn, nieletnich dziewczyn i chłopców, a nawet zwierzęta. Czekają na użytkowników sieci, którzy wcześniej nie mieli pojęcia, że ich właśnie „to” interesuje. Na internetowych znawców fetyszyzującego seksu można się natknąć nawet na popularnych portalach, których w pierwszej chwili nikt nie skojarzy z taką właśnie tematyką¹⁸.

1.9. Podsumowanie

Przedstawione w niniejszym rozdziale zjawiska, to zaledwie część zagrożeń, na które człowiek w sieci jest narażony, ale chyba wystarczająca, by zachęcić do inwentaryzacji własnych zachowań. Pomocna w tym może się okazać także przedstawiona w rozdziale drugim analiza ankiety internetowej. Wynika z niej bowiem, które sytuacje, często prowokowane przez samych respondentów, są dla użytkowników Internetu szczególnie niebezpieczne i które sytuacje powinny wzbudzać naszą czujność.

¹⁷ G. Kuby, *Globalna rewolucja seksualna, Homo Dei*, Kraków 2013, s. 185 i nast.

¹⁸ 18 najbardziej wyuzdanych pozycji seksualnych! Każdy znajdzie tutaj coś dla siebie..., <https://ksiazki.wp.pl/18-najbardziej-wyuzdanych-pozycji-seksualnych-6145578458417281g> (data odczytu 11.01.2020); Trochę mnie dziwi, jak szybko i płynnie przeszłam od grzecznej do wyuzdanej #JakKochać, <https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,154207,20988153,troche-mnie-dziwi-jak-szybko-i-plynnie-przeslam-od-grzecznej.html?disableRedirects=true> (data odczytu 11.01.2020).

2. Analiza ankiety internetowej wykonanej za pomocą narzędzia „Formularze Google”

2.1. Cel i struktura

Celem przeprowadzenia ankiety było uzyskanie informacji na temat zachowań użytkowników Internetu¹⁹. Zgromadzone w ten sposób dane zostały następnie przeanalizowane, a także posłużyły jako materiał do badań nad hipotezą wyjściową.

Ilościowo-jakościowy kwestionariusz składał się z 20 pytań. Pytania od 1 do 11 dotyczyły działań podejmowanych przez respondentów w Internecie. Użytkownicy sieci wyrażali także swoje opinie na temat sygnalizowanych zjawisk. Z kolei pytania od 12 do 18 to metryczka, dzięki której w analizie zachowań migrantów wewnętrznych (rozdział 3) dokonano doboru grup ankietowanych na potrzeby rozważań głównego problemu badawczego. Do zachowań w sieci powrócono w ostatnim pytaniu. Zależnie od odpowiedzi udzielonej w pytaniu filtrującym (nr 19) ankietowani byli przekierowywani na pytanie 20(t) lub 20(n), które, mimo że poruszało tę samą kwestię, musiało być inaczej sformułowane, ze względu na sytuację życiową respondenta (funkcjonowanie w związku lub życie w samotności).

Wszystkie czynności podejmowane w ramach przygotowywania, przeprowadzenia i analizy ankiety internetowej zostały wykonane na potrzeby niniejszej pracy. Wykresy i tabele zawarte w rozdziałach 2 oraz 3 (rysunki od numeru 5 do 72) pochodzą ze źródeł własnych.

2.2. Metodologia – pytania o podwyższonej wrażliwości i pytania kontrolne

2.2.1. Warianty odpowiedzi

Warianty odpowiedzi zostały celowo tak dobrane, by respondentom dać możliwość wypowiedzenia się zgodnie z ich doświadczeniem w badanej materii, jak i w poczuciu stanu faktycznego, w którym obecnie funkcjonują. Oprócz zdecydowanych zamkniętych postaw aprobaty (tak) i dezaprobaty (nie), stan taki może być również bardziej zniuansowany (formuły typu: może, trudno powiedzieć). Stąd, obok jednoznacznie twierdzących i przeczących

¹⁹ <https://www.google.pl/intl/pl/forms/about/> (data odczytu 21.03.2019).

odpowiedzi, są opcje z kwantyfikatorem ‘czasami’ i partykułą modalną ‘może’²⁰. Wersja odpowiedzi z ‘czasami’ wskazuje na to, że kreowana w pytaniu sytuacja jest lub była udziałem pytanego, i choć zdarzało się to sporadycznie, wyjątkowo, okazjonalnie, rzadko, sytuacja ta jest lub była akceptowana, ale – co należy podkreślić – czasowo. Natomiast opcja ze słowem ‘może’ nadaje odpowiedzi odcień przypuszczenia, wahania, prawdopodobieństwa. O ile kwantyfikator ‘czasami’, antonimiczny do tzw. wielkiego kwantyfikatora ‘zawsze’, pokazuje u pytanego postawę przychylności dla danej sytuacji (ale, np. pod pewnymi warunkami), o tyle modalny wyraz ‘może’ osłabia kategoryczność postawy twierdzącej, w sytuacji, kiedy respondent nie chce (z jakichś powodów) udzielić odpowiedzi jednoznacznej. Reasumując: w doborze opcji chodziło o uwzględnienie szerszego – z punktu widzenia emocjonalnego zaangażowania respondenta w analizowaną sytuację – spektrum rzeczywistych zachowań.

2.2.2. Odpowiedzi kontrolne, pytania kontrolne

Spośród 20 pytań kilka dotyczyło podobnych zagadnień. Pytania numer 3, 6, 20(t) / 20(n) kolejno zawężyły zakres odpowiedzi respondenta. Taki układ, w którym można było odpowiedzieć wcześniej na bardziej neutralne pytania, miał sprawić, by ankietowany nie poczuł się zniechęcony, zagrożony zdemaskowaniem. Zagadnienie o największym ładunku emocjonalnym (20(t) / 20(n)) umieszczono już po łatwej, niewymagającej myślenia metryczce, na samym końcu sondy, gdy za chwilę respondent mógł już spokojnie nacisnąć przycisk „wyślij”. Wymienione powyżej pytania i udzielone na nie odpowiedzi dały możliwość sprawdzenia wiarygodności respondentów podczas analizy głównego problemu badawczego (rozdział nr 3), a ich porównanie wyznaczyło dalszy przebieg działań.

W ankiecie pojawiło się również pytanie kontrolne numer 10, w którym na inaczej sformułowany problem część ankietowanych mogła zareagować w sposób sprzeczny w stosunku do odpowiedzi udzielonych na pytanie 9. Weryfikacja zrozumienia przez ankietowanych sensu pytania i problemu w nim poruszanego miała też określić, czy zauważali go wcześniej.

2.2.3. Myślenie życzeniowe, frustracja

²⁰ Zob. hasła ‘czasami’: <https://sjp.pwn.pl/slowniki/czasami.html> (data odczytu 21.03.2020) oraz ‘może’: <https://sjp.pwn.pl/sjp/moze;2484879.html> (data odczytu 21.03.2020).

Opisana w podrozdziale 2.2.1 formuła zadanych pytań i poszerzonej możliwości udzielenia odpowiedzi, innych niż tylko „tak” lub „nie”, pełniła jeszcze inną funkcję. Do pytania nr 20(t) były kierowane osoby, które zaznaczyły wcześniej, że są w związku. Dodanie do odpowiedzi pola: „nie, ale o tym myślę”, wskazuje na tzw. myślenie życzeniowe²¹. Dla respondenta może być ono formą ucieczki od frustrującej, niezadowolającej sytuacji w związku lub w rodzinie. Człowiek niezadowolony kreuje sobie własny, lepszy świat i zatracza poczucie rzeczywistości, nie dostrzega błędów w własnych przeświadczeniach. Myślenie takie jest niebezpieczne dla związku, może prowadzić do nieporozumień i podejmowania ryzykownych działań.

Drugą, łagodniejszą formą odreagowania frustracji i nakierowania się na poszukiwanie znajomości w Internecie może być chęć znalezienia kogoś, z kim można porozmawiać, kogoś kto nas wysłucha. Sytuacja taka nie powinna jednak nieść za sobą poważniejszych konsekwencji. Możliwość udzielenia odpowiedzi, która świadczyłaby o takiej sytuacji, pojawiła się w pytaniu nr 3, w którym znalazły się m.in. opcje: „czasem się zdarzyło” oraz: „nie, ale o tym myślę”.

Reasumując. Odpowiedzi: „czasem się zdarzyło” (pytanie nr 3), „nie mam, ale chciałbym mieć” oraz „może” (pytanie nr 6), „czasem się zdarzy (zdarzyło)”, „nie, ale o tym myślę / myślałem” (pytanie nr 20(t)) oraz „czasem o tym myślę” (pytanie nr 20(n)) można traktować jako odpowiedzi twierdzące, niemalże tożsame z „tak”.

2.3. Wyniki ankiety internetowej „Człowiek w sieci”

20 pytań zakończonych dobrowolną opinią respondentów daje obraz przeciętnego użytkownika sieci, ukazuje jego postawę i zachowania, czasem sprzeczne w przypadku podobnych zagadnień poruszanych w ankiecie. Wspólnym mianownikiem całej grupy ankietowanych jest faktyczna aktywność w sieci, czyli główne kryterium doboru respondentów.

²¹ Myślenie życzeniowe a rzeczywistość, <https://zdrowie-zycie.pl/myslenie-zyczeniowe-a-rzeczywistosc/> (data odczytu 16.10.2019).

Rys. 5. Wstęp do ankiety internetowej

|"Matnia" - ta część sieci, z której ryby samodzielnie nie mogą się wydostać.

Szanowna Pani, Szanowny Panie! (teraz przechodzimy na "Ty;))

Proszę o udzielenie odpowiedzi na pytania lub wyrażenie własnej opinii (Twoja opinia jest bardzo ważna!!!).

Ta ankieta będzie źródłem informacji o naszych zachowaniach w Internecie.

Analiza ankiety powinna dać mocne podstawy do określenia: kim jestem/jesteś w "sieci"?

Łowcą czy ofiarą? Złapali mnie, a może ja jestem łowczym? Tylko szczerzy udział w tej

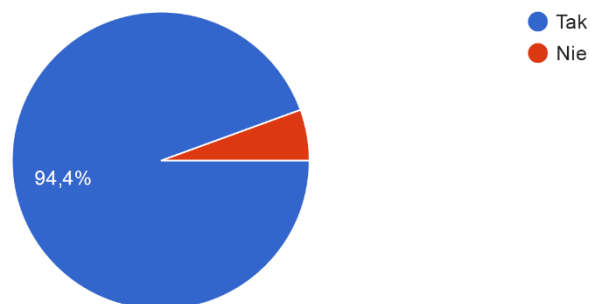
ANONIMOWEJ ankiecie da prawdziwy obraz użytkownika sieci, ale też - w konkluzji

napisanej w pracy na jej podstawie - podpowie, co zrobić, by nie znaleźć się w matni...

Rys. 6. Pytanie nr 1 ankiety internetowej

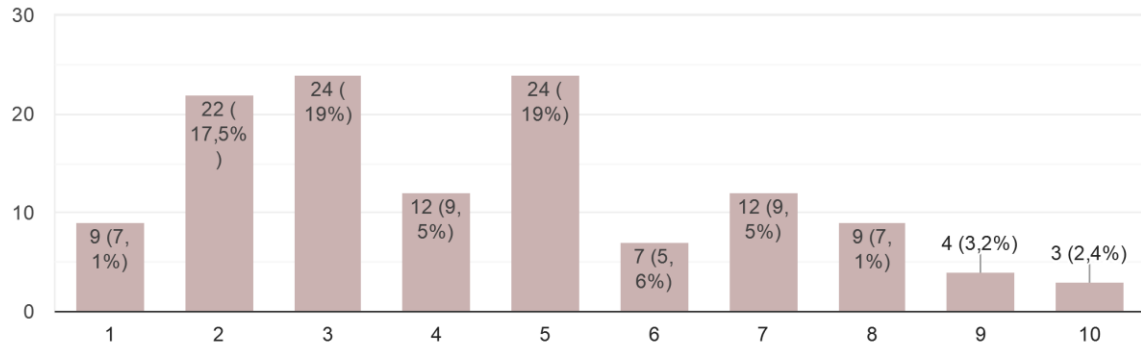
1. Czy dokonujesz/dokonałeś zakupów w Internecie?

126 odpowiedzi

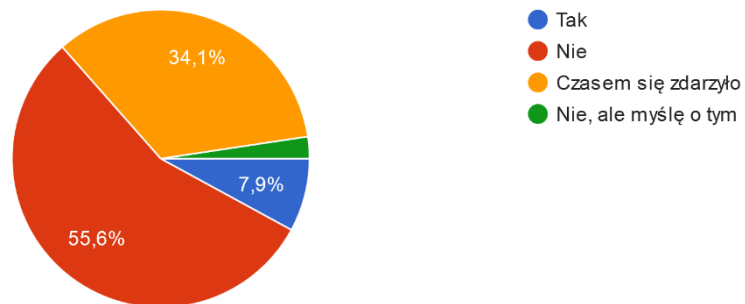
Rys. 7. Pytanie nr 2 ankiety internetowej.

2. Za pomocą skali od 1 - 10 określ, czy masz obawy przy dokonywaniu zakupów (np. oszustwo, kradzież, wyłudzenie, podróbki towarów, towary n...za "nie mam żadnych", a 10 "bardzo duże obawy".
126 odpowiedzi

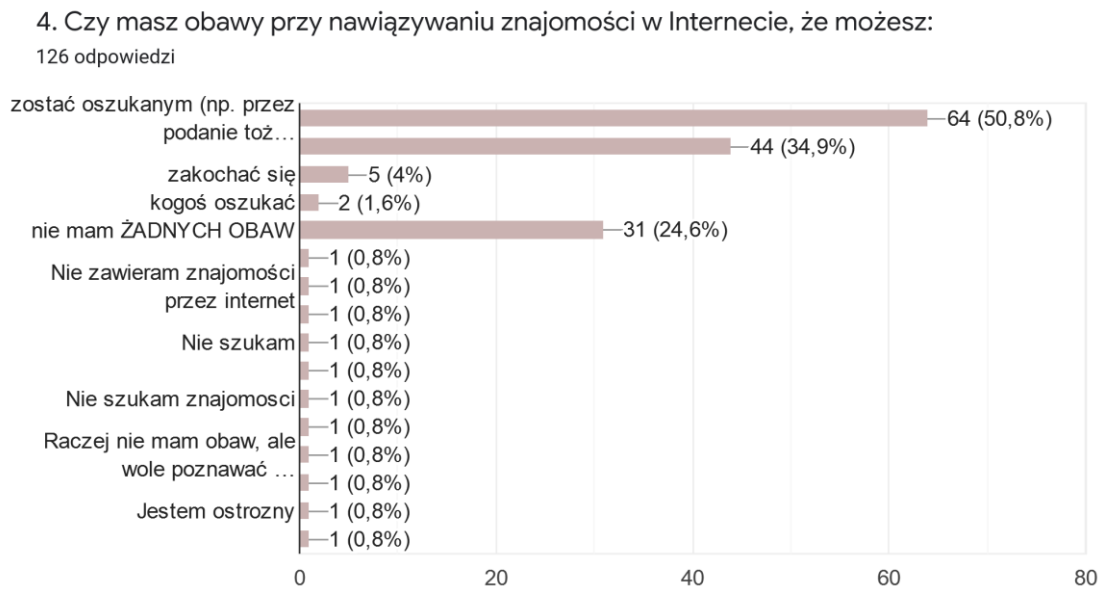

Rys. 8. Pytanie nr 3 ankiety internetowej

3. Czy poszukujesz/poszukiwałeś nowych znajomości w Internecie?
126 odpowiedzi

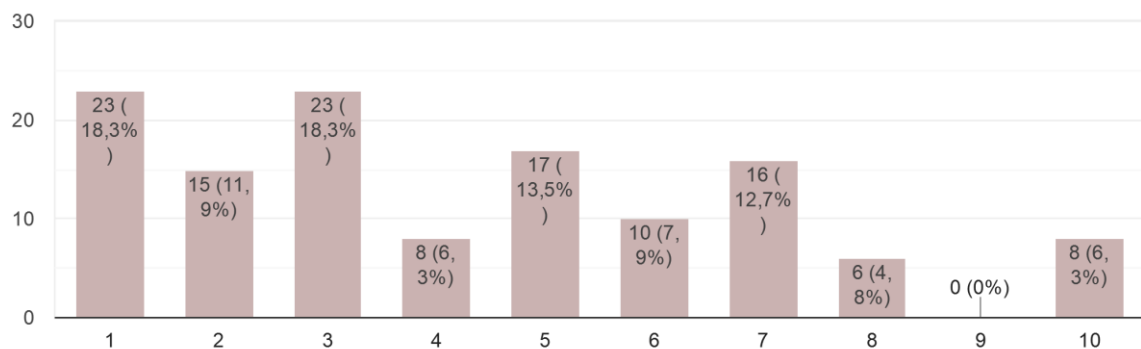
Rys. 9. Pytanie nr 4 ankiety internetowej

Rys. 10. Pytanie nr 5 ankiety internetowej

5. W skali od 1 - 10 określ, czy publikujesz swoje zdjęcia w Internecie (na stronach internetowych, portalach społecznościowych itp.), gdzie 1 oznacza „...le nie publikuję”, a 10 „bardzo chętnie publikuję”

126 odpowiedzi

Rys. 11. Pytanie nr 6 ankiety internetowej

6. Czy masz/miałeś realnego znajomego lub partnera poznanego w Internecie, z którym się spotykasz/spotykałeś?

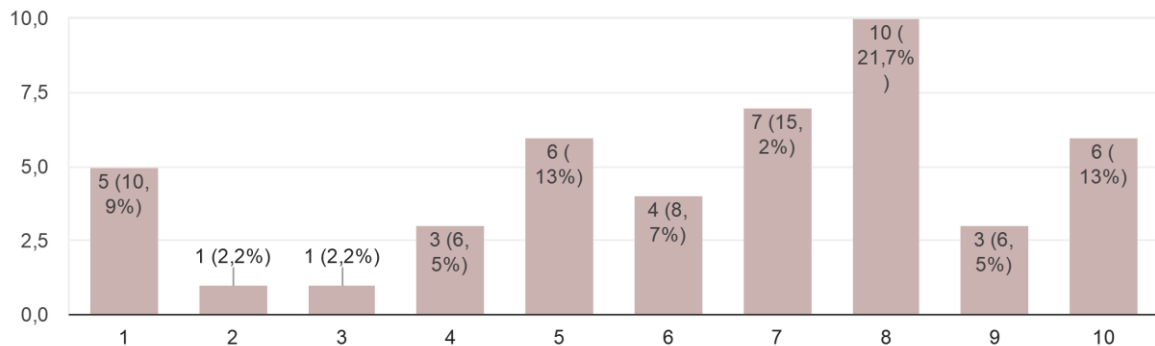
126 odpowiedzi

Rys. 12. Pytanie nr 7 ankiety internetowej

7. Jeśli odpowiedź na pytanie nr 6 brzmi „tak”, to jak oceniasz znajomego/partnera poznanego w Internecie na podstawie kontaktów w świecie realnym... „to był zły wybór”, a 10 - „bardzo dobry wybór”.

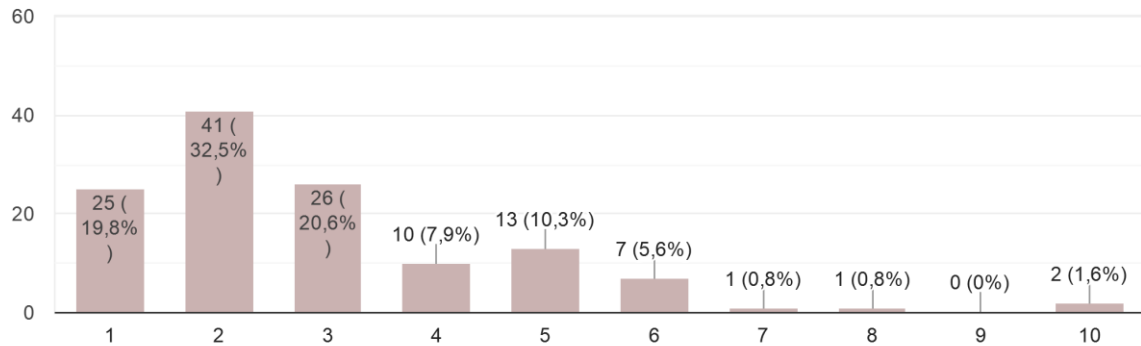
46 odpowiedzi

Rys. 13. Pytanie nr 8 ankiety internetowej

8. Ile czasu poza pracą spędzasz dziennie w sieci? (proszę podać ilość w godzinach)

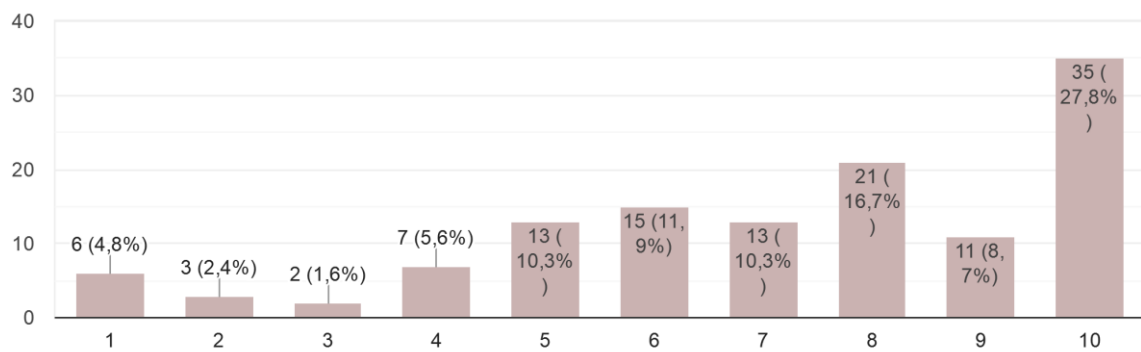
126 odpowiedzi

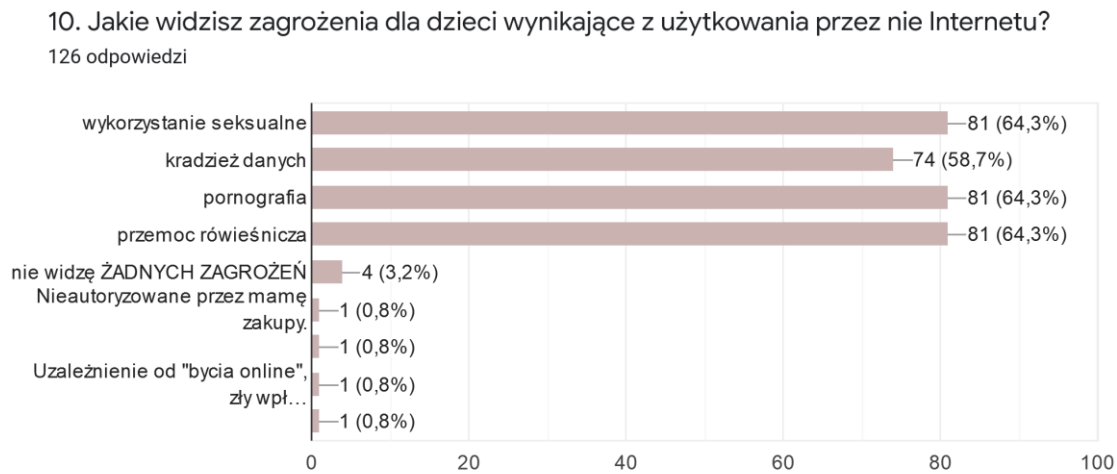
Rys. 14. Pytanie nr 9 ankiety internetowej

9. W skali od 1 - 10 oceń, czy obawiasz się o bezpieczeństwo dzieci (dzieci w ogóle - także cudzych) w związku z użytkowaniem przez nie Internetu?

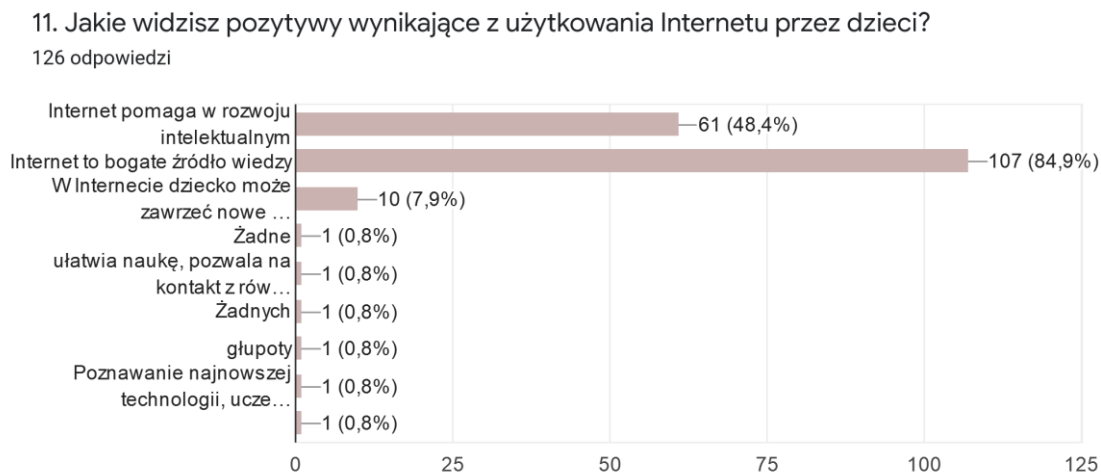
126 odpowiedzi

Rys. 15. Pytanie nr 10 ankiety internetowej

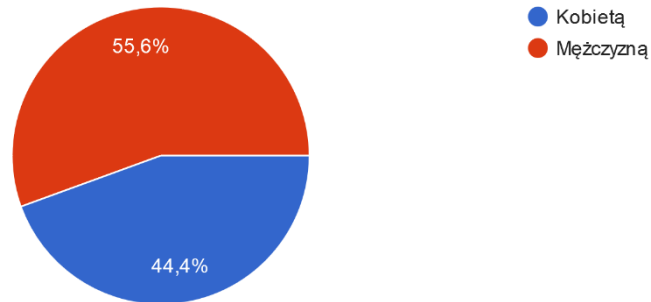

Rys. 16. Pytanie nr 11 ankiety internetowej

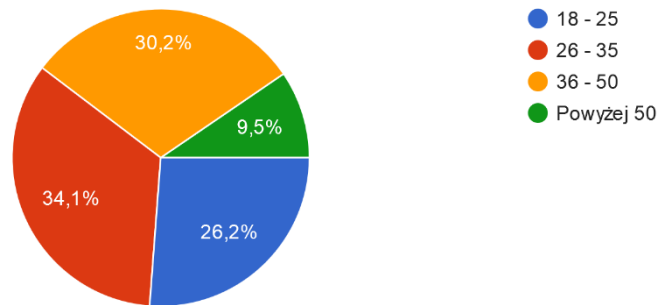
Rys. 17. Pytanie nr 12 ankiety internetowej

12. Jestem
126 odpowiedzi

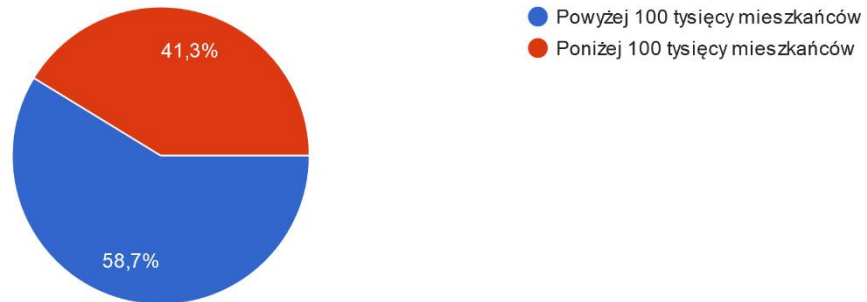
Rys. 18. Pytanie nr 13 ankiety internetowej

13. Wiek (w przedziale)
126 odpowiedzi

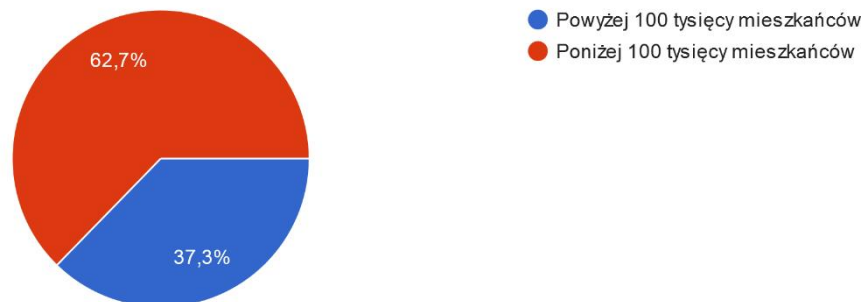
Rys. 19. Pytanie nr 14 ankiety internetowej

14. Mieszkam w miejscowości
126 odpowiedzi

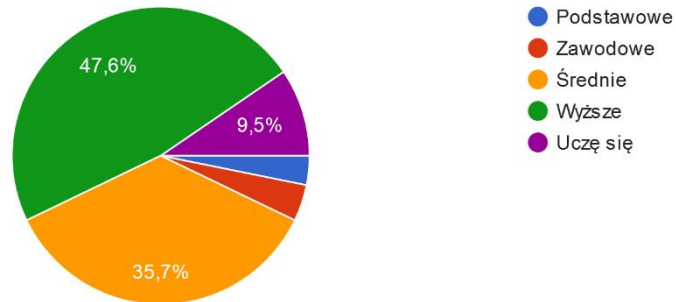
Rys. 20. Pytanie nr 15 ankiety internetowej

15. Wychowałem się w miejscowości
126 odpowiedzi

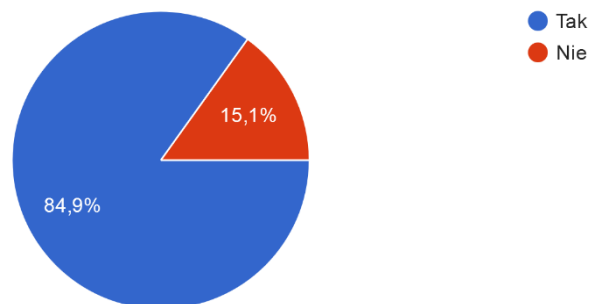
Rys. 21. Pytanie nr 16 ankiety internetowej

16. Wykształcenie
126 odpowiedzi

Rys. 22. Pytanie nr 17 ankiety internetowej

17. Jestem osobą wierzącą
126 odpowiedzi

Rys. 23. Pytanie nr 18 ankiety internetowej

18. Czy do 18 roku życia wychowywałeś się w pełnej rodzinie?

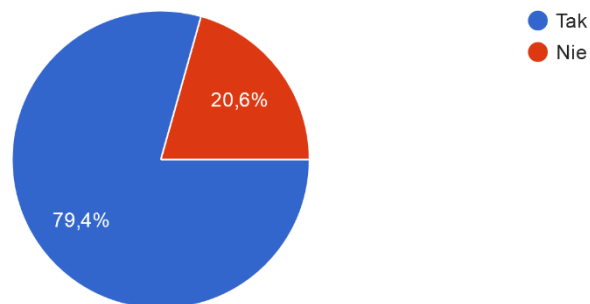
125 odpowiedzi

Rys. 24. Pytanie nr 19 ankiety internetowej

19. Czy jesteś z kimś w związku (matrzeńskim, konkubinacie, innym)

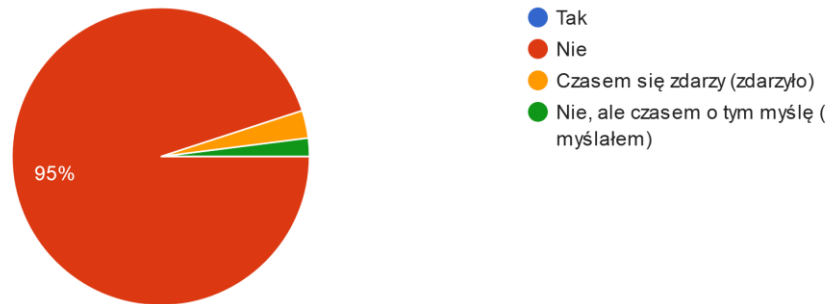
126 odpowiedzi

Rys. 25. Pytanie nr 20(t) ankiety internetowej

20(t). W 19. pytaniu zaznaczyłaś/eś, że jesteś w związku. Czy mimo tego, że jesteś w związku, szukasz znajomości (powiązanej z uczuciem) w sieci?

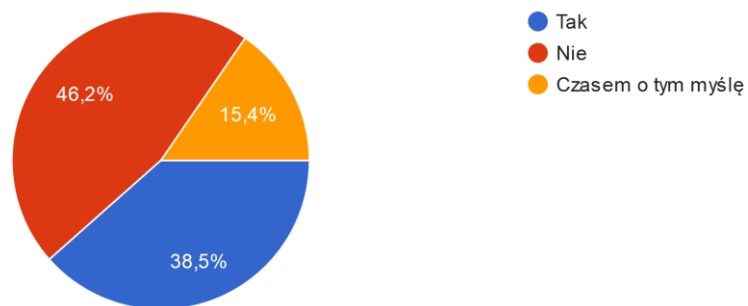
100 odpowiedzi

Rys. 26. Pytanie nr 20(n) ankiety internetowej

20(n). W 19. pytaniu zaznaczyłaś/eś, że nie jesteś w związku. Czy bierzesz pod uwagę, że w realnym świecie możesz związać się z osobą poznaną przez Internet?

26 odpowiedzi

Rys. 27. Opinia na zakończenie ankiety internetowej

Opinie na zakończenie

Jeśli poczułeś klimat tej ankiety, bardzo proszę, wyraż w poniższym polu kilka słów, które ją ubogacą i jednocześnie dostarczą kolejnych informacji: o zagrożeniach, potrzebach, może jeszcze o czymś innym...

- *Ciężko mówić o zagrożeniach pochodzących z sieci dla ludzi w moim wieku, ale na pewno młodzież i dzieci mogą czuć zagrożenie.*
- *Ankieta jest bardzo ciekawa, adekwatna do aktualnych obaw o dzieci i młodzież, która ogranicza swoje życie do sfery wirtualnej nie dostrzegając równocześnie, ile dobrego tracą ograniczając przez to kontakty międzyludzkie.*
- *Przyjemna ankieta - polecam zagłębienie się w temat patostreamerów w temacie korzystania z internetu przez dzieci.*
- *Dużym zagrożeniem są wirusy, które dostają się do naszych urządzeń i infekują je najczęściej przez Internet. Pozdrawiam??*
- *Podsumowując uważam, że Internet jest świetnym narzędziem dla młodzieży jak i dorosłych, trzeba jednak uważać szczególnie w wypadku dzieci na to, co robią w sieci, ponieważ Internet może być bardzo pomocny jak i niszczący w rozwoju dziecka. Trzeba również szczególnie uważać na różnego rodzaju ludzi, którzy chcą wyłudzić nasze dane czy pieniądze. Internet może być bardzo pomocny jak wiesz, jak to używać.*
- *Myszę, że internet nie tylko ma służyć do rozrywki czy wzbogacania swojej wiedzy itp., ale i także do komunikacji z innymi. Wszystko dla ludzi. Z siecią/internetem jest jak z reklamą MediaMarktu: NIE DLA IDIOTÓW!*
- *Myszę, że bardzo dużym zagrożeniem jest fakt, że chcemy być coraz bardziej na bieżąco, a informacji jest coraz więcej - nie jesteśmy w stanie tego opanować i czujemy się "jak w matni". Uważam, że większość błędów, jakie popełniamy będąc w sieci wynika z niedokształcenia w poprawnym korzystaniu z Internetu. Bardzo dobry temat do badań. Powodzenia!*
- *Dzieci w sieci szukają również informacji, na które nie dostają odpowiedzi w domu, o seksualności i normach społecznych. Takie treści powinny być przekazywane przez rodziców, bo w sieci jest wiele informacji nieprawdziwych, dodatkowo dużo jest tzw. fake newsów. Jednym z zagrożeń jest brak możliwości oceny przez dziecko, co jest dobre a co złe, co prawdziwe, a co jest nieprawdą, dlatego dziecko w sieci powinno być monitorowane przez rodzica.*

2.4. Zagadnienia do głównego problemu badawczego

Ankieta zawiera metryczkę, na podstawie której można dokonać wielu analiz, ze względu na płeć, wiek, wychowanie w rodzinie, wiarę, wykształcenie etc., lecz w tej części pracy skupiono się na pytaniach, które dostarczają informacji na temat zachowań w sieci faktycznie ryzykownych i niebezpiecznych. Zamiarem było ich wskazanie i wykorzystanie do rozważań głównego problemu badawczego. W poniższych punktach przedstawiono te zagadnienia.

1. Dokonywanie zakupów w sieci i obawy z tym związane (pkt. 1 i 2).

Nie jest niczym złym przeprowadzanie transakcji w sieci. 94% ankietowanych dokonuje w ten sposób zakupów, ale jeśli wśród 126 badanych jest 6 % takich, którzy nie mają żadnych obaw albo jedynie małe obawy przy tego typu działaniach, to tę część respondentów trzeba uznać za zagrożoną przestępstwem.

2. Poszukiwanie znajomości w sieci i obawy z tym związane.

Skoro niemal co piąty związek zaczyna się w sieci, to poszukiwanie tam znajomości nie wydaje niczym nagannym. Ponad 40% ankietowanych ma takie doświadczenia (pkt 3). Jednocześnie 25% osób nie ma żadnych obaw z tym związanych (pkt 4). W ankiecie pojawia się odpowiedź o treści: „Jestem ostrożny”, co może świadczyć nie tyle o faktycznej wiedzy, jak być ostrożnym, co o dobrym mniemaniu ankietowanego o sobie samym.

3. Publikacja zdjęć (pkt 5).

Media społecznościowe to znak czasu; narzędzie do komunikacji i uprawiania biznesu, a także do różnego typu przestępstw, w tym kradzieży, wykorzystania seksualnego czy przemocy rówieśniczej. Na podstawie ankiety nie można wywnioskować, jakiego typu zdjęcia publikowane są przez respondentów, ile ich jest, kiedy dany respondent zaznaczył np. odpowiedź 6 (w skali od 1-10). Dla osób zajmujących się naukowo czy zawodowo zagadnieniami związanymi z bezpieczeństwem w sieci każda odpowiedź powyżej 1, może 2, pewnie nie będzie do zaakceptowania. 33% ankietowanych zaznaczyło liczby w przedziale od 6 do 10.

4. Realny znajomy lub partner z sieci (pkt 6) oraz jego ocena (pkt 7).

Nie każdy znajomy z sieci bywa zarazem partnerem. Celem zestawienia tych dwóch typów znajomości było nakreślenie sfery emocjonalnej, która mogła łączyć respondenta z osobą z pytania, gdyż następnie miał tę osobę ocenić. Jego opinia z kolei miała świadczyć o dobrym lub złym doświadczeniu. W odpowiedziach na pytanie nr 6 ponad 30% badanych potwierdziło, że ma tego typu znajomość, kilka procent wyraziło pragnienie posiadania znajomego / partnera w sieci, po czym, kiedy przyszło do oceny tak poznanych osób w kolejnym pytaniu, 23% respondentów oceniło ich negatywnie (oceny 2-5), a 9% wystawiło skrajnie złą notę (1).

5. Czas w sieci (pyt. nr 8).

Pytanie jasno sformułowane – chodziło w nim o uzyskanie informacji na temat czasu przebywania internautów w sieci poza pracą. Można by na podstawie odpowiedzi i komentarzy zamieszczonych przez ankietowanych wątpić w zrozumienie przez część z nich pytania, bo skoro padł zarzut, że 10 godzin dziennie to za mało (bo ktoś dałby więcej), to znaczyłoby, że oprócz nauki / pracy nie śpi, tylko nieustannie surfuje. Biorąc pod uwagę wieloraką funkcjonalność Internetu jako takiego, to przebywanie w sieci, poza czasem wynikającym ze specyfiki pracy, więcej niż 2 godziny dziennie nie można nazwać inaczej jak uzależnieniem. 48% ankietowanych zaznaczyło czas powyżej 2 godzin.

6. Obawy o dzieci (pkt 9) oraz typy zagrożeń dla dzieci (pkt 10).

Zaznaczenie w pytaniu nr 9 odpowiedzi od 1-5, gdy 1 oznaczało, iż ankietowany nie wyraża w ogóle obaw o dzieci, potraktowano jako niefrasobliwe względem nich. Z kolei pytania 6-10 – przeciwnie. Najwyżej notowaną była liczba 10 (28%) – ten fakt powinien cieszyć, ale odpowiedzi z zakresu 1-5, bliskie 25 %, z czego 5% uzyskała sama liczba 1, wzbudzają zaniepokojenie. Pytanie nr 10 to jakby zimny prysznic dla ankietowanych. Odpowiedź wielokrotnego wyboru plus możliwość dopisania własnych propozycji, gdy na ten wybór składały się różnego typu przestępstwa wymienione z nazwy, pobudziła czujność respondentów. Ryzyko wykorzystania seksualnego, zagrożenie pornografią i kradzież danych zgodnie wskazywało około 60% wszystkich ankietowanych. Jednocześnie spadł odsetek niewidzących żadnych zagrożeń (w stosunku do pytania nr 9) z 5 do 3%. Niestety, nie do zera...

7. Życie w związku / samotności (pyt. nr 19) a poszukiwanie znajomych związane z uczuciem (pyt. 20(t), 20(n)).

Blisko 80% ankietowanych w pytaniu nr 19 zaznaczyło, że żyje w związku z inną osobą. Ci respondenci byli kierowani do pytania 20(t), w którym mieli podzielić się swymi sekretami. Tylko 5% z nich, w sposób jednoznaczny lub nie, przyznało się do takich poszukiwań. Z jednej strony, przygotowując ankietę, starano się zadbać o pewien komfort odpowiedzi, z drugiej, można było spodziewać się, że nie wszystkie będą zgodne ze stanem faktycznym ankietowanych. W podrozdziale nr 1.4 przedstawiono wynik: 13% osób w związkach doświadczyło zdrady, co w kontekście danych z omawianej ankiety skłania do głębszego zastanowienia się nad tym zagadnieniem.

Z odpowiedzią na pytanie nr 20(n), ujawnieniem swych działań i zamiarów nie mieli problemu ci respondenci, którzy byli do niego kierowani z powodu swego życia w samotności. Blisko 39% jasno zadeklarowało, że poszukuje znajomości związanej z uczuciem w sieci, a 15%, że o tym myśli. Tak czy inaczej, zjawisko występuje, a nikt z szukających nie wie, na kogo trafi. Z kolei ten z drugiej strony łączy też nie ma o tym pojęcia, jakie są intencje nowego znajomego.

2.5. Podsumowanie

Internet nie ma granic. Nie ma granic wiekowych, ze względu na płeć, wykształcenie, ale też zwyczaje, charakter i intencje jego użytkowników, dlatego właśnie ci z dobrymi intencjami muszą ograniczać się sami. W rozdziale nr 1 niniejszej pracy wskazano wybrane zagadnienia, które z jednej strony mówią o zagrożeniach, z drugiej podpowiadają, na co zwrócić uwagę, by nie stać się ofiarą internetowego łowcy. W rozdziale nr 2 przedstawiono zbadaną za pomocą ankiety internetowej wirtualną rzeczywistość – taką, która wpływa na psychikę człowieka i przekłada się na decyzje podejmowane już w życiu realnym, w którym problemu nie rozwiąże się poprzez wyłączenie komputera. Pojawiające się niejedną raz w ankiecie myślenie życzeniowe, wyrażone przez respondentów w sposób: „Nic mi się nie stanie, bo jestem ostrożny”, działa do momentu, w którym człowiek tak myślący stanie się ofiarą. Zachowania internautów, zakwalifikowane jako niebezpieczne, przedstawiono i poddano analizie również w rozdziale nr 3, w odniesieniu do migrantów wewnętrznych.

3. Migracja wewnętrzna – wyniki analizy i weryfikacja hipotezy

3.1. Cel, struktura, metodologia

Z danych uzyskanych z analizy internetowej sondy wynika, że zjawisko migracji wewnętrznej dotyczy 35% respondentów, którzy wychowali się w miejscowościach poniżej 100 tysięcy mieszkańców i potem przesiedlali się do większych miejscowości. Dane o zachowaniach internautów w sieci pobrano z ankiety, którą wcześniej przeprowadzono w Internecie za pomocą „Formularzy Google” i zaimportowano do programu „Excel”. Następnie za pomocą tabel przestawnych i fragmentatorów dokonano analizy głównego problemu badawczego – zachowań migrantów wewnętrznych, spełniających poniższe warunki:

1. Wychowanie w miejscowości poniżej 100 tysięcy mieszkańców,
2. Zamieszkanie w miejscowości powyżej 100 tysięcy mieszkańców.

Wyniki tej grupy respondentów porównano z wynikami grup niespełniających warunków migracji wewnętrznej:

1. Wychowanie i zamieszkanie w miejscowości powyżej 100 tysięcy,
2. Wychowanie i zamieszkanie w miejscowości poniżej 100 tysięcy.

Część analityczna składa się z wykresów porównawczych, zestawień z wynikami wszystkich grup, obserwacji i wstępnych wniosków oraz zbiorczego zestawienia wszystkich zagadnień. Każdą kwestię przedstawiono w parze wykresów: w pierwszym wyniki grup ankietowanych niespełniających warunków migracji, przy czym jako nadrzędny materiał porównawczy uznano grupę mieszkańców mniejszych miejscowości mających wspólny mianownik (wychowanie), w drugim wyniki migrantów wewnętrznych. Rozważaniom poddano te pytania i odpowiedzi, które stanowiły już o konkretnych działaniach i podejściu aktywnych użytkowników sieci. Uwzględniono różne korelacje między zmiennymi:

1. Dokonywanie zakupów (pyt. nr 1).
2. Obawy zakupowe (pyt. nr 2).
3. Poszukiwanie znajomości (pyt. nr 3).
4. Obawy o bezpieczeństwo przy zawieraniu znajomości (pyt. nr 4).
5. Publikacja zdjęć (pyt. nr 5).
6. Posiadanie realnego znajomego / partnera poznanego w Internecie (pyt. nr 6).
7. Ocena realnego znajomego poznanego w Internecie (pyt. nr 7).
8. Czas spędzony w sieci (poza pracą) (pyt. nr 8).

9. Obawa o bezpieczeństwo dzieci (pyt. nr 9).
10. Zagrożenia dla dzieci (pyt. nr 10).
11. Życie w związku / samotności (pyt. nr 19).
12. Poczucie samotności w związku (pyt. nr 20(t)).
13. Poszukiwanie uczucia w Internecie przez osoby samotne (pyt. nr 20(n)).

W wykresach przedstawiających zachowania, które mogą narażać użytkownika sieci na niebezpieczeństwo, zastosowano kolorystykę podobną do sygnalizacji świetlnej:

- zielony – zachowanie bezpieczne,
- żółty – zachowanie pewnego stopnia ostrożności; obawa,
- czerwony – zachowanie niebezpieczne.

3.2. Analiza zachowań migrantów z wykorzystaniem tabel przestawnych i fragmentatorów programu Excel

3.2.1. Terminologia

W celu uzyskania przejrzystości prezentowanych danych dokonano skrótów określających nazwy:

1. G1, grupa 1 – grupa respondentów, którzy wychowali się w miejscowościach powyżej 100 tysięcy mieszkańców i w nich zamieszkują. W tabelach użyto określenia „PW- PW” (wychowani i zamieszkali w miejscowościach powyżej 100 tys. mieszkańców).
2. G2, grupa 2 – grupa respondentów, którzy wychowali się w miejscowościach mniejszych niż 100 tysięcy mieszkańców i w nich zamieszkują. W tabelach użyto określenia PN-PN (wychowani i zamieszkali w miejscowościach poniżej 100 tys. mieszkańców).
3. G3, grupa 3, grupa migrantów, migranci, migranci wewnętrzni – respondenci, którzy wychowali się w miejscowościach poniżej 100 tysięcy mieszkańców i migrowali do miejscowości większych o liczebności powyżej 100 tysięcy.
4. AI – ankieta internetowa,
5. Większe miejscowości – miejscowości powyżej 100 tysięcy mieszkańców.
6. Mniejsze miejscowości – miejscowości poniżej 100 tysięcy mieszkańców.

Grupy: G1 i G2 nie spełniają warunków migracji wewnętrznej. Grupa migrantów jest grupą objętą głównym problemem badawczym.

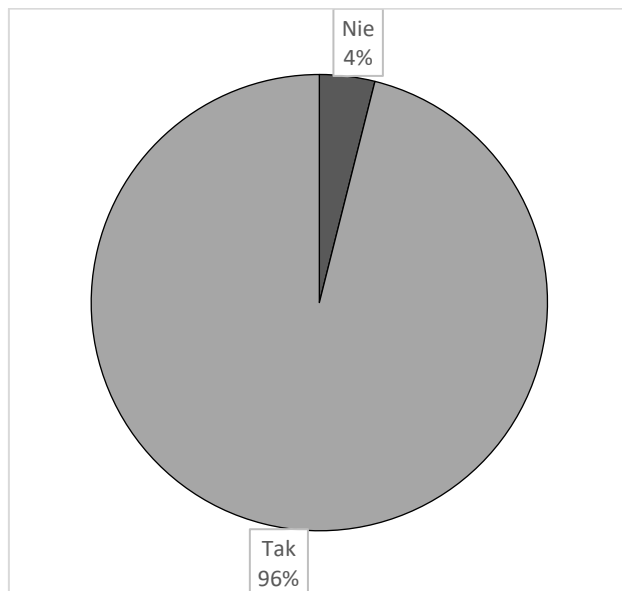

3.2.2. Zagadnienia do rozważań głównego problemu badawczego: wyniki, spostrzeżenia i wstępne wnioski

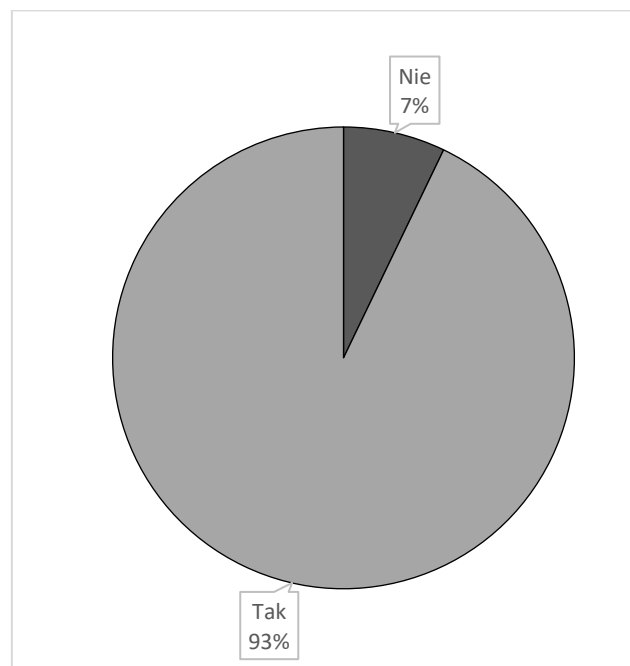
1. Pytanie nr 1 AI. Czy dokonujesz / dokonałeś zakupów w Internecie?

Możliwość odpowiedzi: pole jednokrotnego wyboru – tak / nie.

Rys. 28. Wyniki grupy 2 (pyt. 1 AI)

Rys. 29. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 1 AI)

Rys. 30. Zestawienie wyników wszystkich grup (pyt. nr 1 AI)

% odpowiedzi wg grup	TAK	NIE
1. PW-PW	93	7
2. PN-PN	96	4
3. MIGRACJA	93	7

Spostrzeżenia:

- adaptacja zachowań, odsetek respondentów-migrantów, którzy kupują w sieci, jest taki sam jak w grupie 1 (93%),
- odsetek respondentów z mniejszych miejscowości i niemigrujących, a kupujących w sieci jest wyższy (96%) niż wychowanych w większych miejscowościach i tam mieszkających.

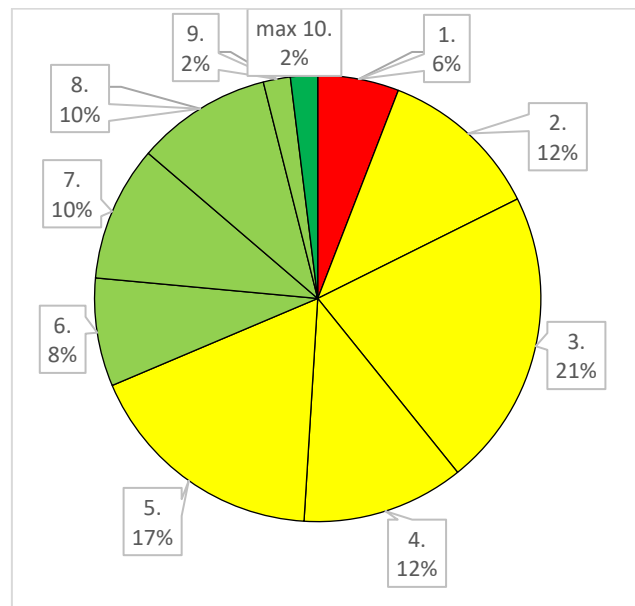
Wniosek:

Zmiana preferencji części migrantów w stosunku do G2 może być związana z łatwiejszym dostępem do produktów i usług w większych miastach.

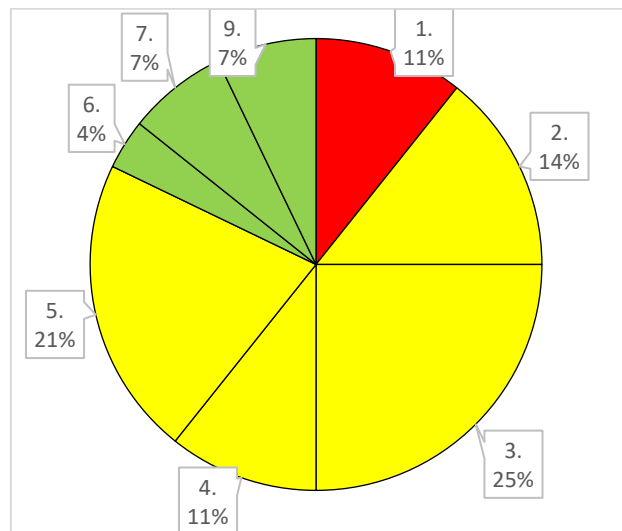
2. **Pyt. nr 2 AI.** Za pomocą skali od 1-10 określ, czy masz obawy przy dokonywaniu zakupów (np. oszustwo, kradzież, wyłudzenie, podróbki towarów, towary niezgodne z umową itp.), gdzie 1 oznacza „nie mam żadnych”, a 10 „bardzo duże obawy”.

Odpowiedzi i ich kwalifikacja: 1-5 – zachowania obarczone dużym ryzykiem (w tym 1 – bardzo dużym), odpowiedzi w zakresie 6-9 – zachowania w małym stopniu obarczone ryzykiem i w ogóle nieobarczone ryzykiem (10).

Rys. 31. Odpowiedzi grupy 2 (pyt. nr 2 AI)

Rys. 32. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 2 AI)

Rys. 33. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 2 AI)

% odpowiedzi wg grup	odp. 1-5	odp. 6-10
1. PW-PW	70 (1 = 7%)	30
2. PN-PN	68 (1 = 6%)	32
3. MIGRACJA	82 (1 = 11%)	18

Spostrzeżenia:

- grupy niespełniające warunków migracji cechują się podobieństwem odpowiedzi,
- zmiana zachowania G3 do G2: w przypadku migracji znacznie wzrasta odsetek osób, które nie mają żadnych obaw lub mają małe obawy przy dokonywaniu zakupów.

Wniosek:

Wzrost z 62 do 82% odpowiedzi z zakresu 1-5 świadczy o zmniejszonej (uśpionej) czujności migrantów.

3. Pytanie nr 3 AI. Czy poszukujesz / poszukiwałeś nowych znajomości w Internecie?

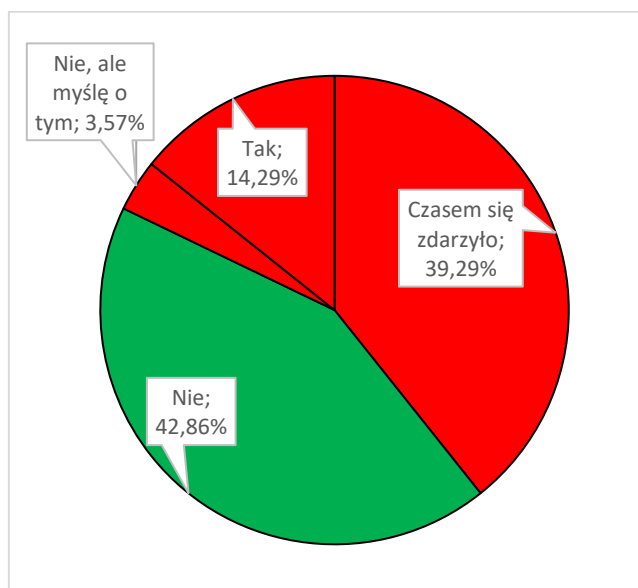
Warianty odpowiedzi:

- Tak
- Nie
- Czasem się zdarzyło
- Nie, ale myślę o tym

Rys. 34. Odpowiedzi grupy nr 2 (pyt. nr 3 AI)

Rys. 35. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 3 AI)

Rys. 36. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 3 AI)

% odpowiedzi wg grup	1. TAK	2. Nie, ale myślę o tym	3. Czasem się zdarzyło	Suma z 1-3	4. NIE
PW-PW	9	2	30	41	59
PN-PN	4	2	33	39	61
MIGRACJA	14	4	39	57	43

Spostrzeżenia:

- grupy niespełniające warunków migracji cechują się podobieństwem odpowiedzi,
- zmiana zachowania G3 do G2: w przypadku migracji ewidentnie wzrasta odsetek osób poszukujących nowych znajomości w sieci – respondentów charakteryzujących się myśleniem życzeniowym oraz podejmujących realne działania.

Wniosek:

W efekcie migracji do większych miast następuje wzmocnienie poszukiwań nowych znajomości w Internecie, które łatwiej można wyprowadzić poza sieć (urzeczywistnić). Zachowanie to jest obarczone podwyższonym ryzykiem.

4. Pytanie nr 4 AI. 4. Czy masz obawy przy nawiązywaniu znajomości w Internecie, że możesz:

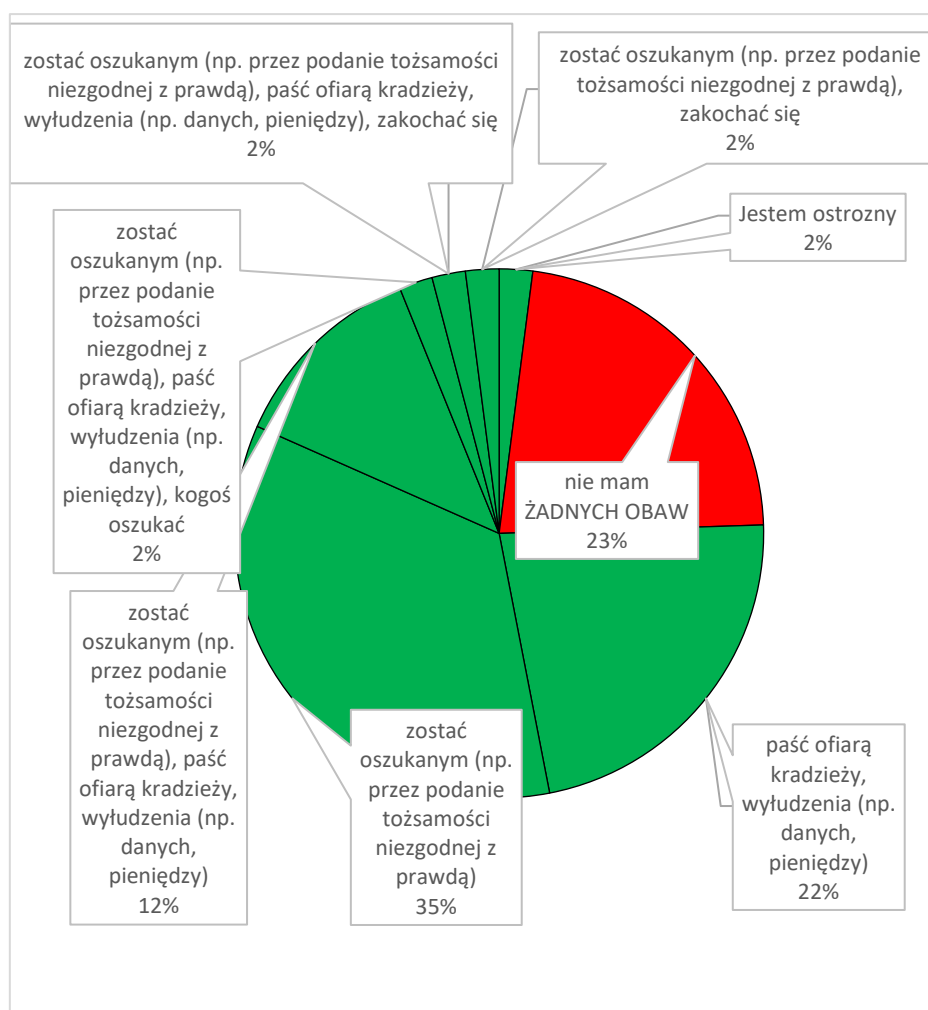

- Zostać oszukanym (np. przez podanie tożsamości niezgodnej z prawdą)
- Paść ofiarą kradzieży, wyłudzenia (np. danych, pieniędzy)
- Zakochać się
- Kogoś oszukać
- Nie mam ŻADNYCH OBAW
- Inne:...

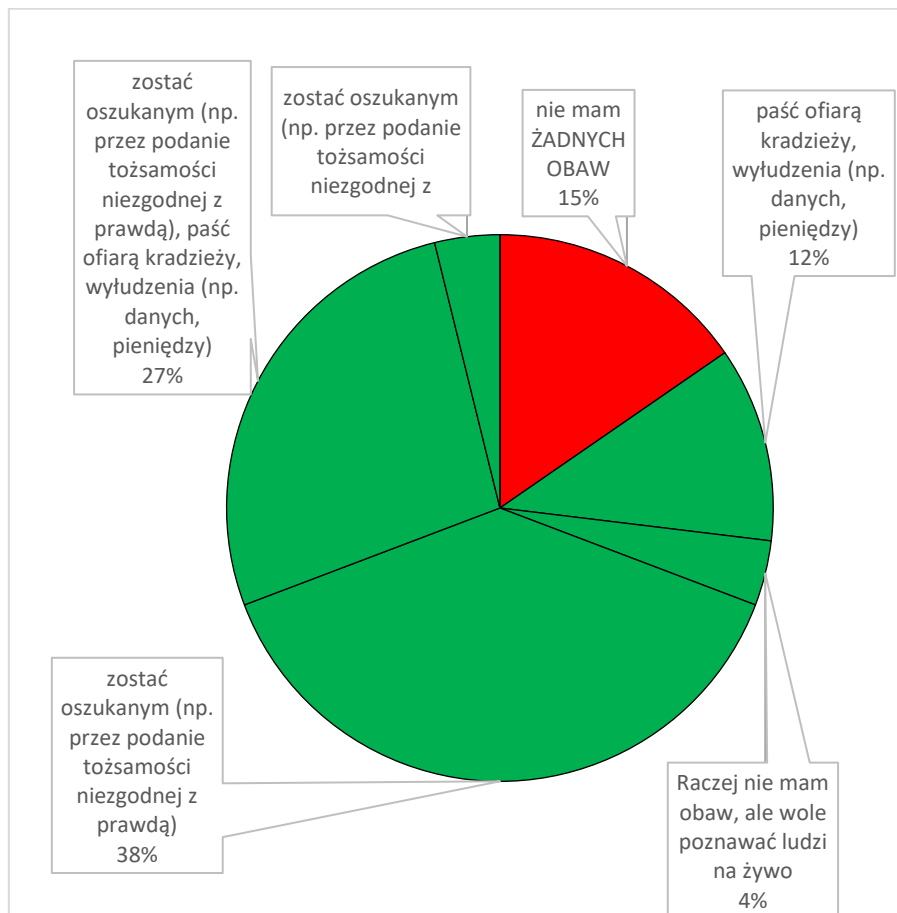
Możliwości odpowiedzi: pole wielokrotnego wyboru, opcja dopisania własnej.

W rozważaniach nie uwzględniono odpowiedzi tych respondentów ankiety internetowej, którzy jednoznacznie zadeklarowali, że nie nawiązują żadnych znajomości w sieci.

Rys. 37. Odpowiedzi grupy 2 (pyt. nr 4 AI)

Rys. 38. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 4 AI)

Rys. 39. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 4 AI)

% odpowiedzi wg grup	1. Różne obawy	2. Nie mam żadnych obaw
1. PW-PW	66	34
2. PN-PN	77	23
3. MIGRACJA	84	16

Spostrzeżenia:

- największy odsetek osób, które nie mają obaw w związku z poznaniem kogoś w sieci, jest wśród respondentów grupy 1,
- następuje zmiana w grupie migrantów w stosunku do grupy 2: spada odsetek osób, które nie mają żadnych obaw, automatycznie wzrasta tych, które mają różne obawy.

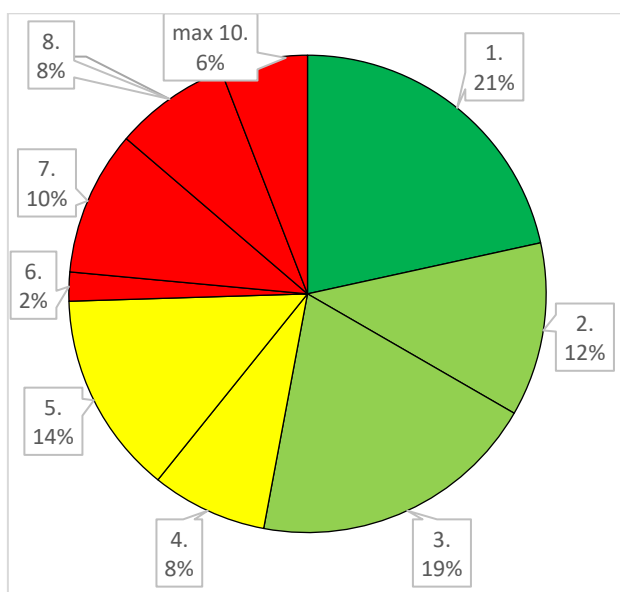
Wniosek:

Duży wśród migrantów odsetek obaw związanych z poznaniem kogoś w sieci można skojarzyć z większą ilością znajomych (względem innych grup) i również – z już zaistniałymi sytuacjami (doświadczeniami) w świecie realnym.

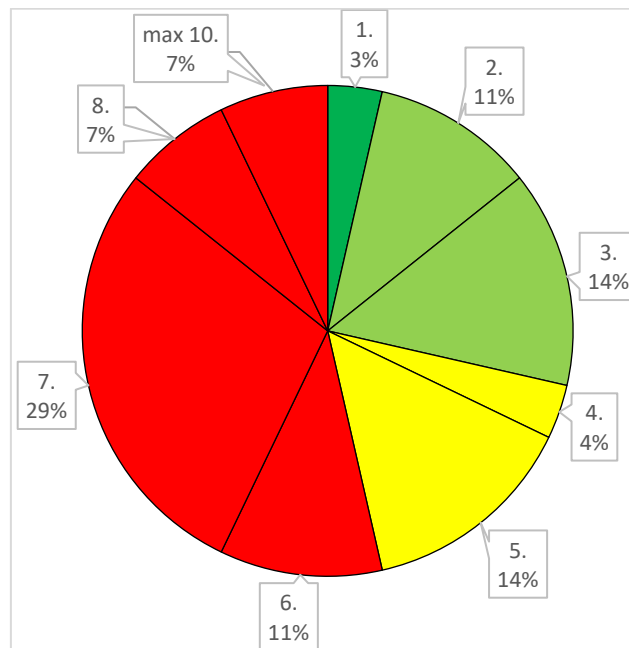
5. Pytanie nr 5 AI. W skali od 1-10 określ, czy publikujesz swoje zdjęcia w Internecie (na stronach internetowych, portalach społecznościowych itp.), gdzie 1 oznacza – „w ogóle nie publikuję”, a 10 – „bardzo chętnie publikuję”.

Odpowiedzi i ich kwalifikacja: 1-5 – zachowania bezpieczne (w tym 1 – bardzo), odpowiedzi w zakresie 6-10 – zachowania obarczone ryzykiem (w tym 10 – bardzo dużym).

Rys. 40. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 5 AI)

Rys. 41. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 5 AI)

Rys. 42. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 5 AI)

% odpowiedzi wg grup	odp. 1 - 5	odp. 6-10
1. PW-PW	74 (1 = 24%)	26 (10 = 7%)
2. PN-PN	74 (1 = 21%)	26 (10 = 6%)
3. MIGRACJA	46 (1 = 3%)	54 (10 = 7%)

Spostrzeżenia:

- grupy niespełniające warunków migracji cechują się podobieństwem odpowiedzi,
- w grupie migrantów zwiększa się liczba osób publikujących chętnie i bardzo chętnie.

Wniosek:

Zmiana związana z migracją i wzmożonym poszukiwaniem znajomych w sieci – zachowanie może być obarczone ryzykiem.

6. Pytanie nr 6 AI. Czy masz / miałeś realnego znajomego lub partnera poznanego w Internecie, z którym się spotykasz / spotykałeś?

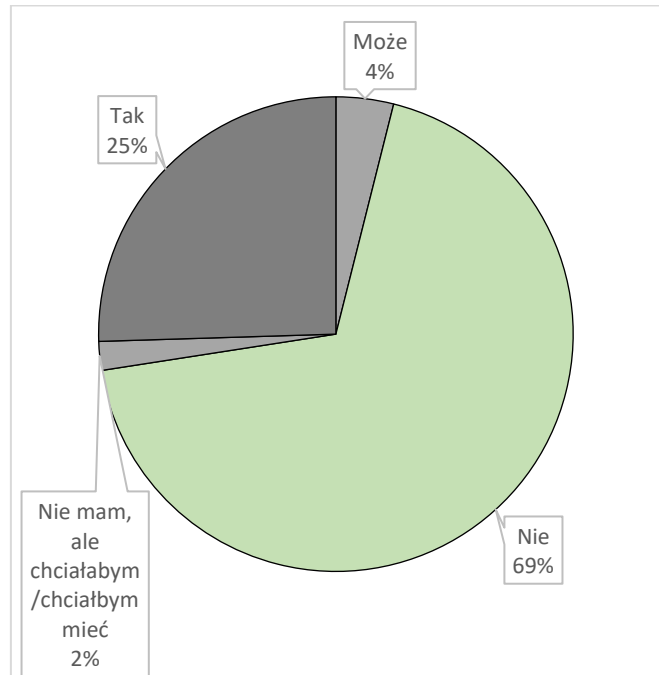
Warianty odpowiedzi:

- Tak

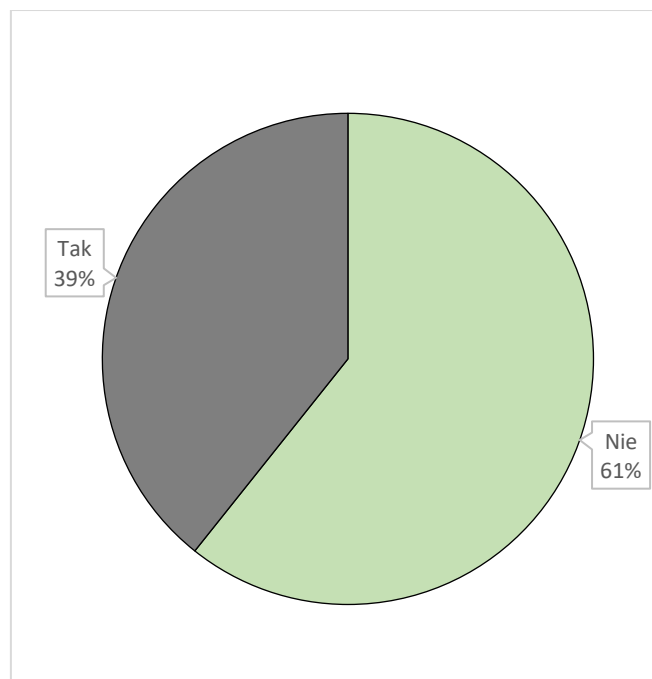

- Nie
- Może
- Nie mam, ale chciałabym / chciałbym mieć

Rys. 43. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 6 AI)

Rys. 44. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 6 AI)

Rys. 45. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 6 AI)

% odpowiedzi wg grup	1. TAK	2. Może	3. Nie, ale chciałbym mieć	4. SUMA 1-3	5. NIE
1. PW-PW	28	5	2	35	65
2. PN-PN	25	4	2	31	69
3. Migracja	39	0	0	39	61

Spostrzeżenia:

- wyniki grup 1 i 2 są zbliżone,
- G3 do G2: zmiana zachowań u migrantów – znaczny wzrost (o 56%) posiadania realnych znajomych / partnerów poznanych w sieci,
- W grupach niespełniających warunków migracji widoczne jest myślenie życzeniowe (rys. 45, odp. 2 oraz 3), które w grupie migrantów całkowicie zanika.

Wniosek:

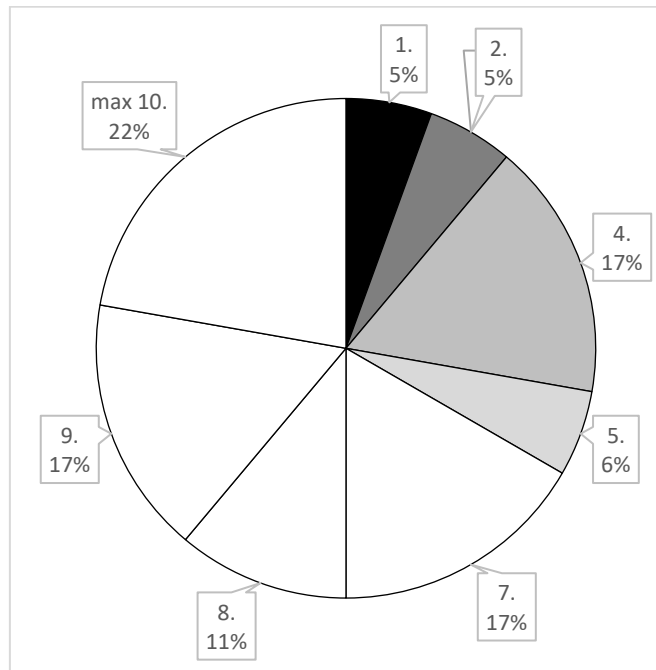
Zmiana miejsca zamieszkania grupy migrantów (większe możliwości poznania kogoś w świecie rzeczywistym) spowodowała zmianę zachowań.

7. Pytanie nr 7 AI. Jeśli odpowiedź na pytanie nr 6 brzmi „tak”, to jak oceniasz znajomego / partnera poznanego w Internecie na podstawie kontaktów w świecie realnym. Oceń go w skali od 1-10, gdzie 1 oznacza „to był zły wybór”, a 10 – „bardzo dobry wybór”.

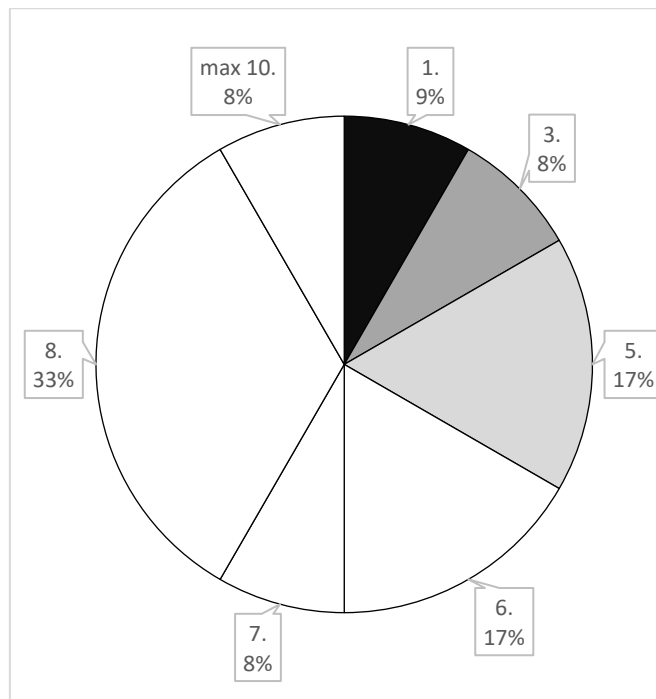
Odpowiedzi i ich kwalifikacja: 1-5 – oceny negatywne (kolor czarny na wykresach oznacza skrajnie negatywną), 6-10 – oceny pozytywne.

Rys. 46. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 7 AI)

Rys. 47. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 7 AI)

Rys. 48. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 7 AI)

% odpowiedzi wg grup	odp. 1-5	odp. 6-10
1. PW-PW	33 (1 = 20%)	67 (10 = 7%)
2. PN-PN	23 (1 = 4%)	77 (10 = 29%)
3. MIGRACJA	34 (1 = 9%)	66 (10 = 8%)

Spostrzeżenia:

- grupy niespełniające warunków migracji różnią się w ocenach realnych znajomych / partnerów poznanych w sieci (większy odsetek respondentów G1 ocenia ich gorzej),
- nastąpiła zmiana G3 do G2: wzrost negatywnych odpowiedzi w grupie migrantów, w tym wzrost ocen bardzo negatywnych,
- migranci przejmują zachowania grupy G1.

Wniosek:

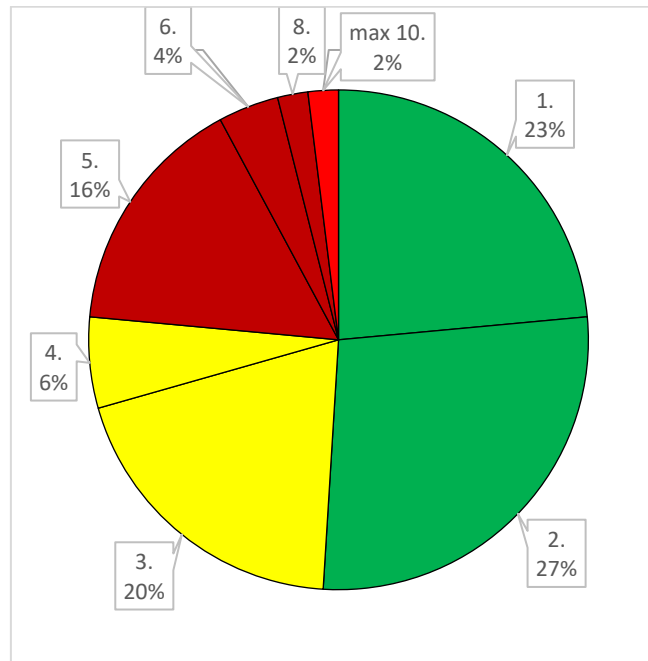
Migranci przekonują się, że w rzeczywistości znajomi / partnerzy prezentują inne (gorsze) postawy względem nich. Realny kontakt rewiduje postrzeganie przez nich takich osób.

8. Pytanie nr 8 AI. Ile czasu poza pracą spędzasz dziennie w sieci? (proszę podać ilość w godzinach).

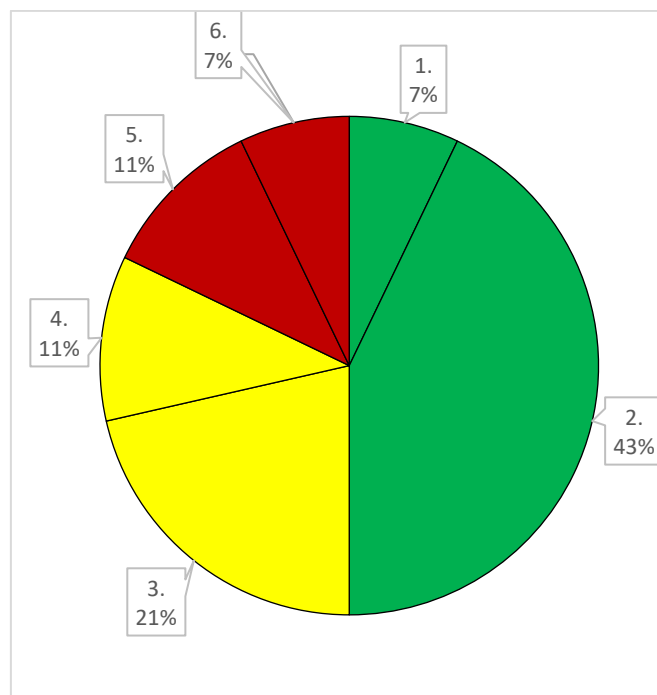
Odpowiedzi i ich kwalifikacja: liczba od 1 do 10, zaznaczona przez respondentów, odpowiada ilości godzin. Przyjęto założenie bezpiecznego czasu przebywania w sieci do 2 godzin dziennie (dzisiaj dodatkowo Internet, jako medium, wykorzystuje się do pracy i w czasie wolnym, do nauki, zakupów, rozrywki etc.).

Rys. 49. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 8 AD)

Rys. 50. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 8 AD)

Rys. 51. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 8 AI)

% odpowiedzi wg grup	a) 1-2 godzin	b) 3-4 godzin	c) 5-10 godzin	Suma z b i c
1. PW-PW	57	29	14	43
2. PN-PN	50	26	24	50
3. MIGRACJA	50	32	18	50

Spostrzeżenia:

- grupa G2 cechuje się największym odsetkiem osób przebywających bardzo długo w sieci,
- G3 – po migracji następuje przesunięcie zachowań w kierunku grupy G1.

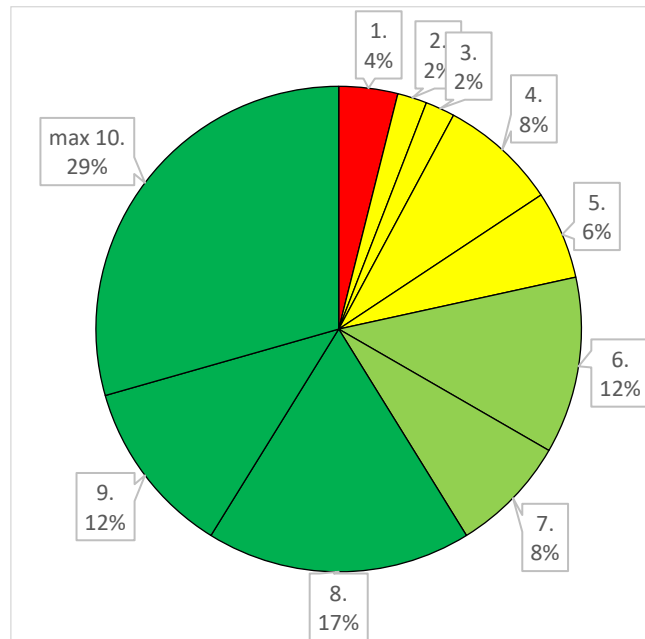
Wniosek:

Migranci (podobnie jak zauważono w analizie odpowiedzi na pytanie nr 6) mają możliwość zaspokojenia swych potrzeb w świecie rzeczywistym, w związku z tym widać mniejszy odsetek osób przebywających bardzo długo w sieci w stosunku do respondentów grupy 2.

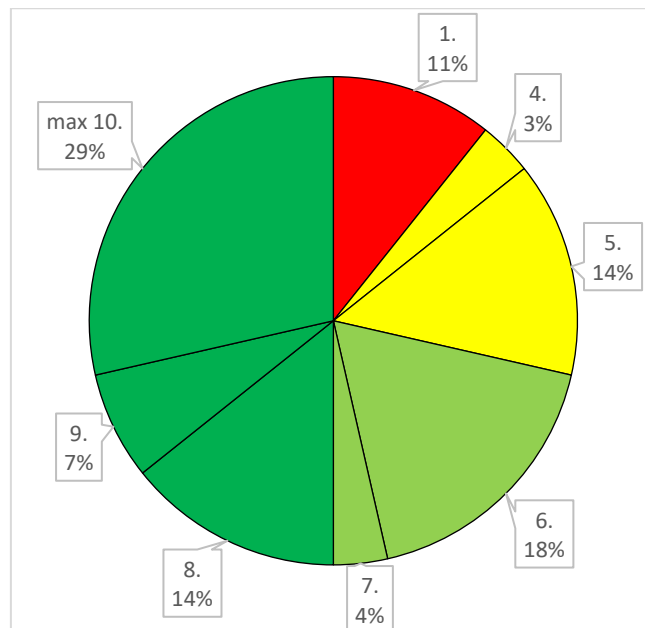
9. Pytanie nr 9 AI. W skali od 1-10 oceń, czy obawiasz się o bezpieczeństwo dzieci (dzieci w ogóle, także cudzych) w związku z użytkowaniem przez nie Internetu?

Odpowiedzi i ich kwalifikacja: oceny z zakresu 6-10 uznano jako przejaw roztropnego podejścia do bezpieczeństwa dzieci, oceny 1-5 – jako zachowanie przeciwne.

Rys. 52. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 9 AI)

Rys. 53. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 9 AI)

Rys. 54. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 9 AI)

% odpowiedzi wg grup	odp. 1-5 w %	odp. 6-10 w %
PW-PW	23 (1 = 2%)	77 (10 = 26%)
PN-PN	23 (1 = 4%)	77 (10 = 29%)
MIGRACJA	28 (1 = 11%)	72 (10 = 29%)

Spostrzeżenia:

- grupy niespełniające warunków migracji mają zbliżone wyniki,
- następuje zmiana w zachowaniach grupy migrantów: większy odsetek odpowiedzi z zakresu 1-5 z ewidentnym wzrostem liczby respondentów niemających żadnych obaw o dzieci.

Wniosek:

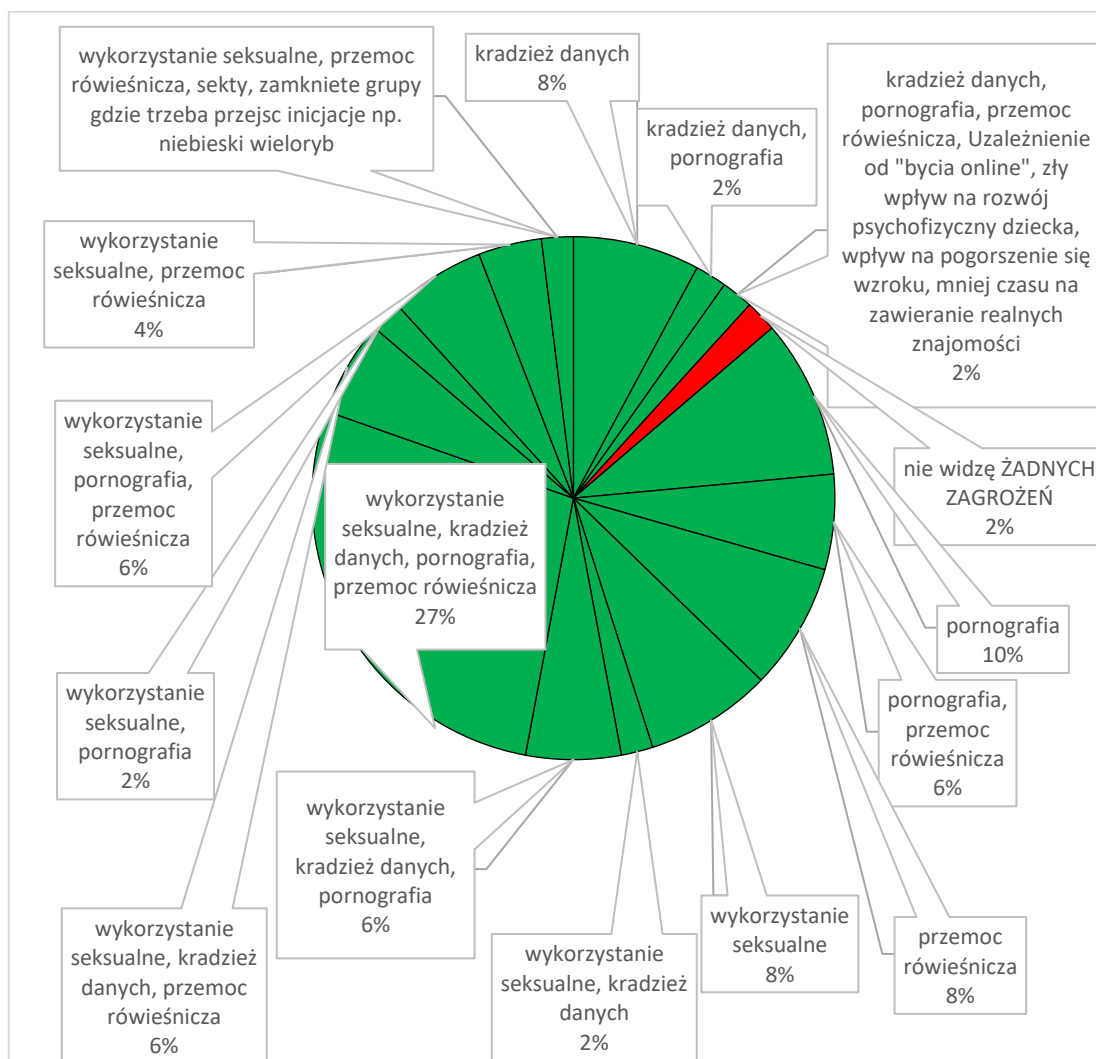
Migracja może mieć zły wpływ na ocenę bodźców zewnętrznych, przewidywanie zagrożeń. Część respondentów nie docenia problemu i nie martwi się.

10. Pytanie nr 10 AI. Jakie widzisz zagrożenia dla dzieci wynikające z użytkowania przez nie Internetu?

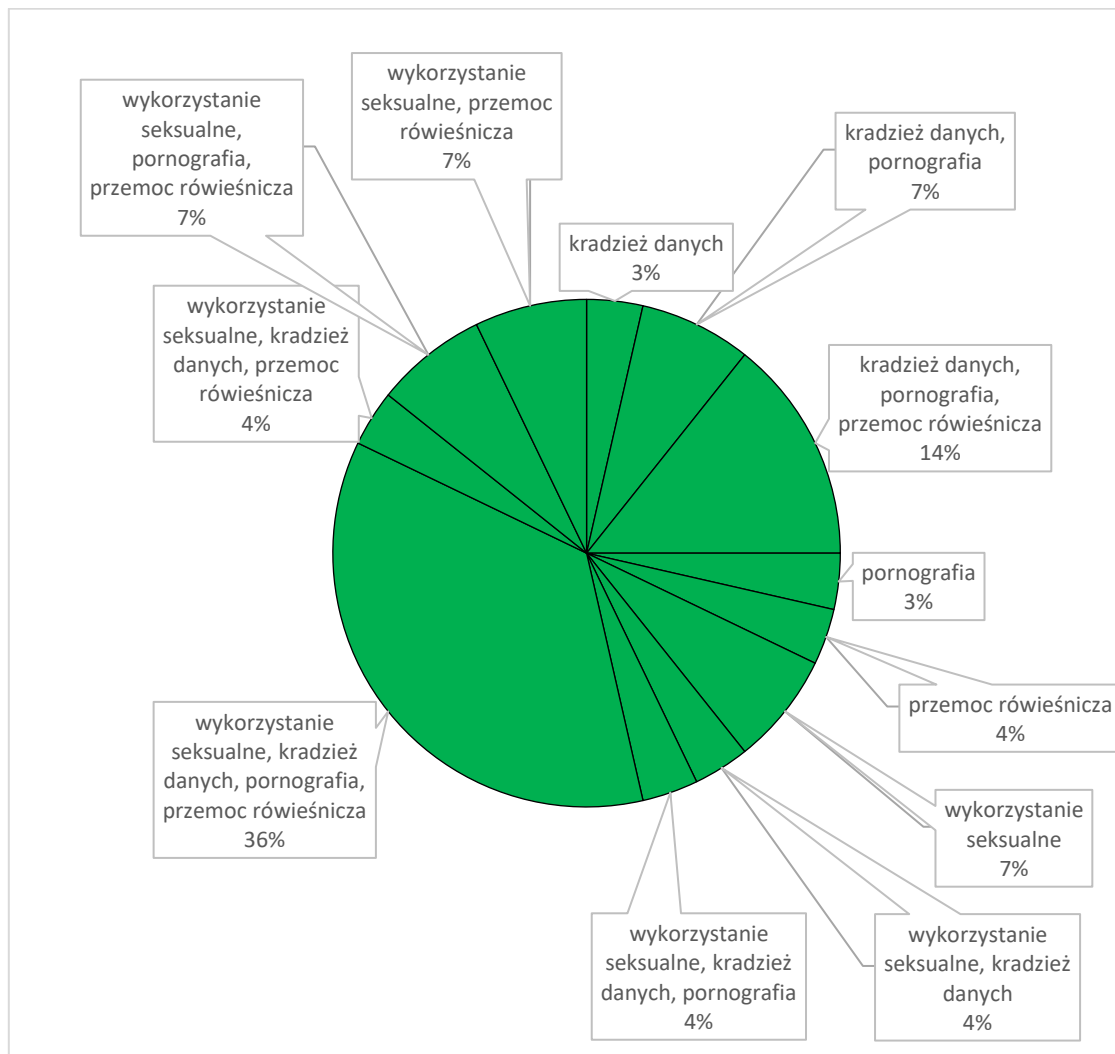
- wykorzystanie seksualne
- kradzież danych
- pornografia
- przemoc rówieśnicza
- nie widzę ŻADNYCH ZAGROŻEŃ
- inne:...

Możliwości odpowiedzi: pole wielokrotnego wyboru, opcja dopisania własnej.

Rys. 55. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 10 AI)

Rys. 56. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 10 AI)

Rys. 57. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 10 AI)

% odpowiedzi wg grup	1. Żadnych zagrożeń	2. Różne zagrożenia
1. PW-PW	7	93
2. PN-PN	2	98
3. MIGRACJA	0	100

Spostrzeżenia:

- w grupie G1 i G2 widoczny jest odsetek respondentów niewidzących żadnych (konkretnie wymienionych i innych) zagrożeń dla dzieci,

- 100% ankietowanych z grupy migrantów zaznaczyło odpowiedzi wyrażające obawy o dzieci, pojawiły się też odpowiedzi mówiące o innych zagrożeniach.

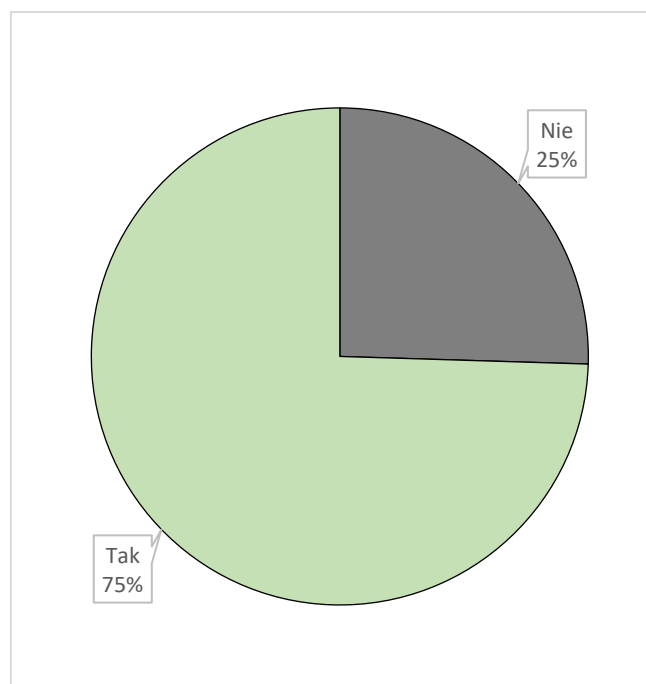
Wniosek:

Pytanie nr 10 to pytanie kontrolne w stosunku do pytania nr 9. Największa zmiana nastąpiła w grupie respondentów-migrantów: odsetek odpowiadających, którzy widzieli małe zagrożenie lub nie widzieli żadnych zagrożeń dla dzieci spadł z 28% do zera(!), co znaczy: dopóki nie „zobaczyli” problemu, nie zdawali sobie sprawy, że on faktycznie istnieje, że może wystąpić każdego dnia.

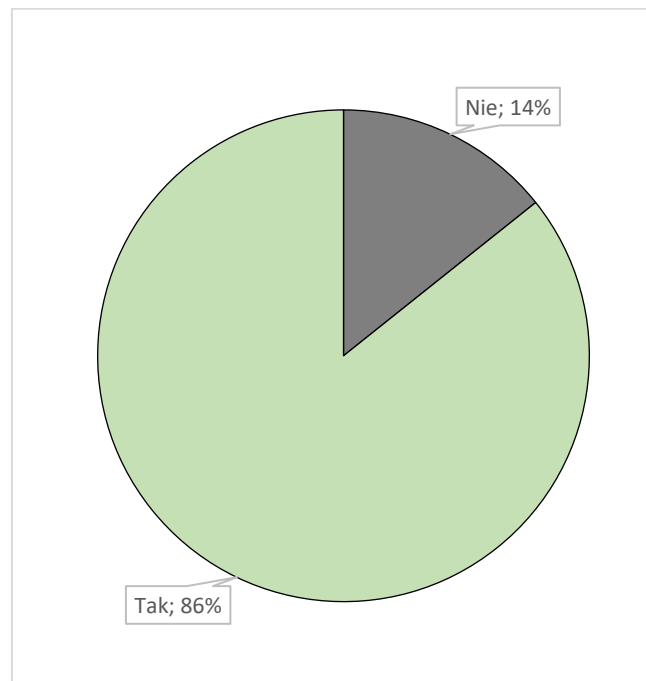
11. Pytanie nr 19 AI. Czy jesteś z kimś w związku (małżeńskim, konkubinacie, innym)?

Możliwość odpowiedzi: pole jednokrotnego wyboru – tak / nie.

Rys. 58. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 19 AI)

Rys. 59. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 19 AI)

Rys. 60. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 19 AI)

% odpowiedzi wg grup	TAK	NIE
1. PW-PW	80	20
2. PN-PN	75	25
3. MIGRACJA	86	14

Spostrzeżenia:

- grupa 2 ma największy odsetek respondentów żyjących samotnie,
- sytuacja zmienia się po migracji: odnotowano 15-procentowy wzrost ludzi żyjących w związku.

Wniosek:

Życie w większej aglomeracji daje większe możliwości bycia w związku. Migranci wewnętrzni faktycznie realizują swoje potrzeby. Migracja wewnętrzna (do większego miasta) skutkuje zmianą zachowania.

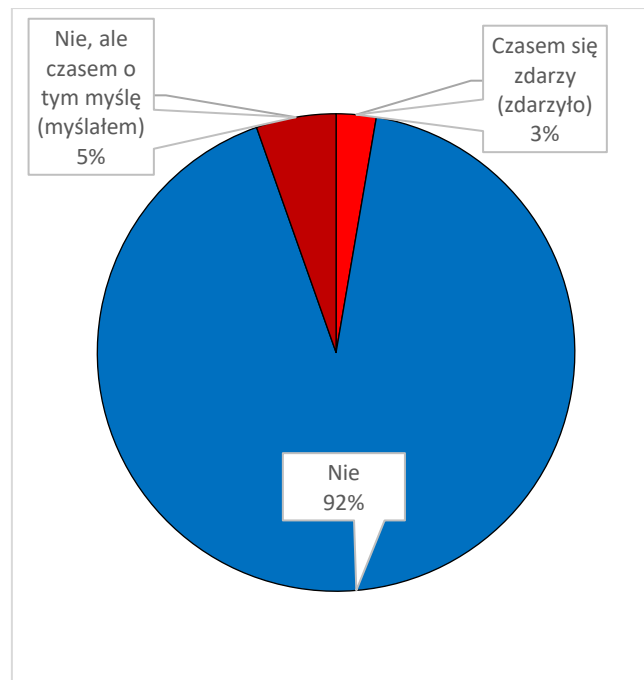
12. Pytanie nr 20(t) AI. W 19. pytaniu zaznaczyłeś, że jesteś w związku. Czy mimo tego, że jesteś w związku, szukasz znajomości (powiązanej z uczuciem) w sieci?

Warianty odpowiedzi:

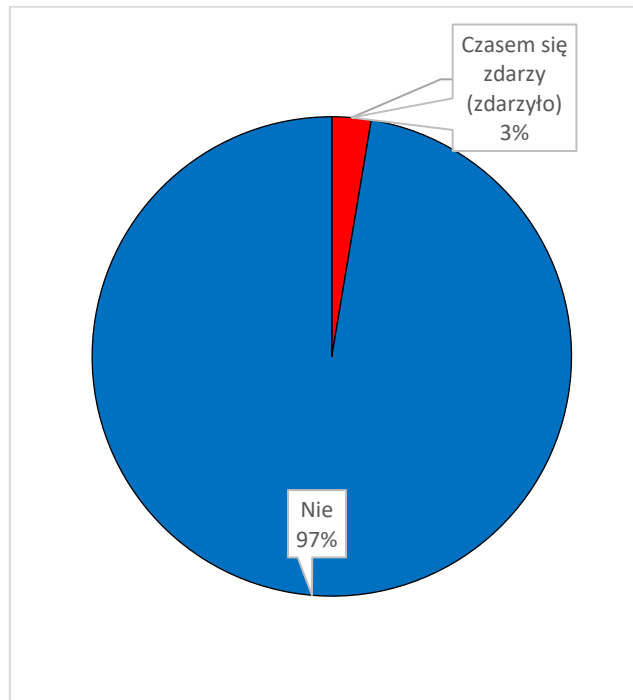
- Tak
- Nie
- Czasem się zdarzy (zdarzyło)
- Nie, ale czasem o tym myślę (myślałem/am)

W analizie zamieszczono wykresy wszystkich trzech grup respondentów.

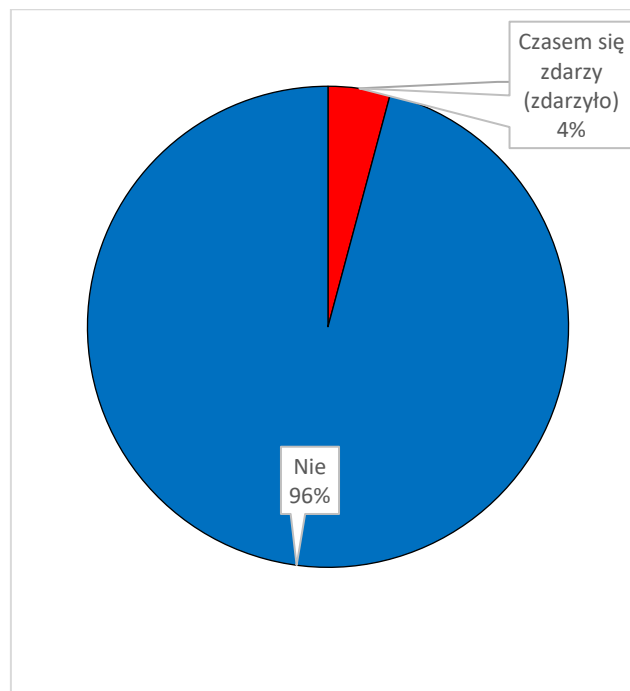
Rys. 61. Wyniki grupy 1 (pyt. nr 20(t) AI)

Rys. 62. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 20(t) AI)

Rys. 63. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 20(n) AI)

Rys. 64. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 20(t) AI)

% odpowiedzi wg grup	1. Czasem się zdarzyło	2. Nie, ale czasem o tym myślę	SUMA z 1 i 2	3. NIE
1. PW-PW	3	5	8	92
2. PN-PN	3	0	3	97
MIGRACJA	4	0	4	96

Spostrzeżenia:

- w grupie 1 pojawiają się odpowiedzi mające znamiona myślenia życzeniowego, brak takiego zachowania w G2 i grupie migrantów.
- G3 do G2 i G1 – wzrost odsetka zachowań mówiących o faktycznym podjęciu działań.

Wniosek:

Pytanie bardzo delikatnej natury, pomimo zastosowanych w nim wariantów odpowiedzi; odpowiedzi mogą być niezgodne ze stanem faktycznym. W analizie wzięto pod uwagę ograniczoną możliwość uzyskania w pełni prawdziwych danych – zgodnych z zachowaniami części respondentów. Wyniki uzyskane przy tej okazji uznano za niewystarczające do formowania wniosków dotyczących hipotezy, dlatego podjęto dalsze procesy badawcze poprzez:

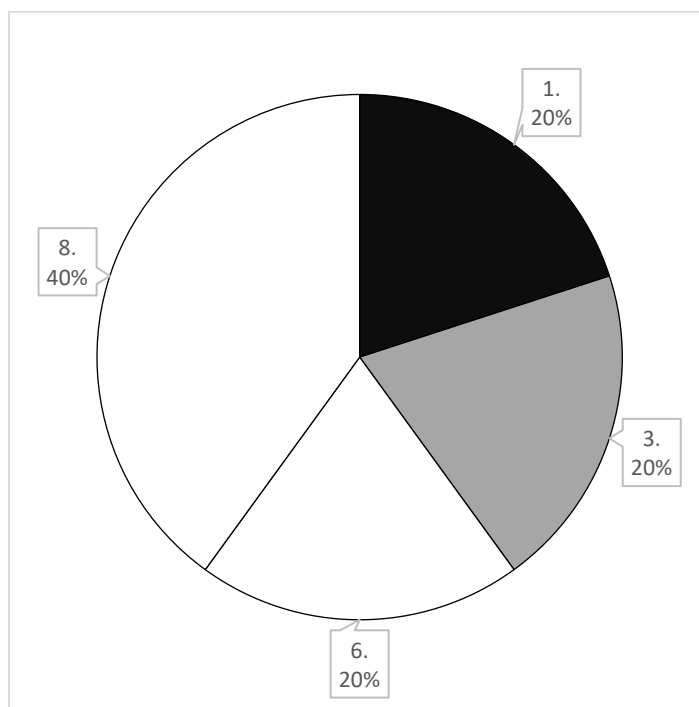
- powtórna analizę oceny znajomego / partnera (pkt 7 AI); grupę migrantów zawężono do osób żyjących w związku i podzielono ze względu na wiek,
- powtórna analizę odpowiedzi grup respondentów żyjących w związku z pytania 20(t) z uwzględnieniem przedziałów wiekowych.

12.1. Analiza odpowiedzi na pytanie nr 7 AI z uwzględnieniem:

- przedziału wiekowego (18-25, 26-35, 36-50, powyżej 50),
- tylko respondentów żyjących w związku.

Pytanie nr 7 AI. Jeśli odpowiedź na pytanie nr 6 brzmi „tak”, to jak oceniasz znajomego lub partnera poznanego w Internecie na podstawie kontaktów w świecie realnym. Oceń go w skali od 1 – 10, gdzie 1 oznacza „to był zły wybór”, a 10 – „bardzo dobry wybór”.

Rys. 65. Wyniki grupy migrantów 18-25 lat, w związku (pyt. nr 7 AI)

Rys. 66. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup, 18-25 lat, w związku (pyt. nr 7 AI)

% odpowiedzi wg grup, wiek 18-25 lat, w związku	odp. 1-5	odp. 6-10
1. PW-PW	0	100 (10 = 50%)
2. PN-PN	0	100 (10 = 50%)
3. MIGRACJA	40 (1 = 20%)	60 (10 = 0%)

Spostrzeżenia:

- tylko w grupie migrantów żyjących w związku oraz w przedziale wiekowym 18-25 lat występują negatywne lub bardzo negatywne opinie o realnych znajomych / partnerach poznanych w sieci,
- przy zastosowaniu innych przedziałów wiekowych zauważono, że negatywne opinie o takich znajomych wyrażają respondenci innych grup:
 - grupa 2 w przedziale 26-35 lat,
 - grupa 1 w przedziale 36-50 lat,

- w grupie migrantów w innych przedziałach wiekowych, jeśli w ogóle występują negatywne oceny, to tylko o wartości 5.

Wniosek:

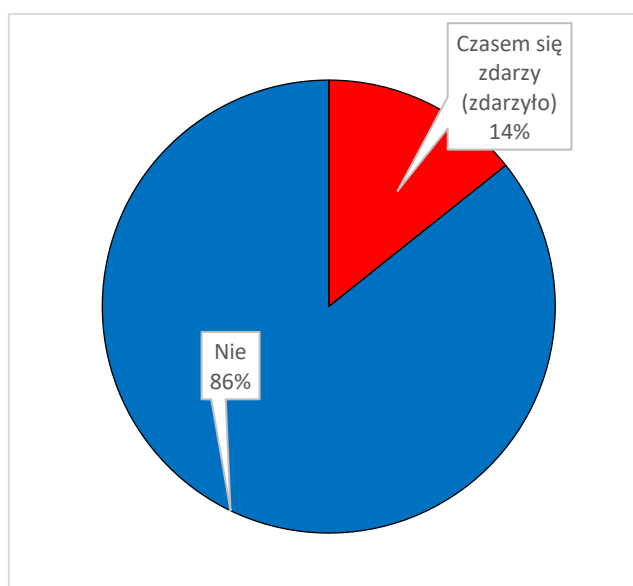
Następuje zmiana zachowań u migrantów – wcześniej niż respondenci innych grup realizują swoje potrzeby i wcześniej doznają przykrych doświadczeń.

12.2. Analiza odpowiedzi na pytanie nr 20(t) AI z uwzględnieniem:

- przedziału wiekowego (18-25, 26 -35, 36-50, powyżej 50),
- do pytania 20(t) AI kierowani byli wyłącznie ci respondenci, którzy w pytaniu nr 19 zadeklarowali życie w związku.

Pytanie nr 20(t) AI. W 19. pytaniu zaznaczyłeś, że jesteś w związku. Czy mimo tego, że jesteś w związku, szukasz znajomości (powiązanej z uczuciem) w sieci?

Rys. 67. Wyniki grupy migrantów 18-25 lat, w związku (pyt. nr20(t) AI)

Rys. 68. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup, 18-25 lat, w związku (pyt. nr 20(t) AI)

% odpowiedzi wg grup, wiek 18-25 lat, w związku	1. Czasem się zdarzyło	2. Nie, ale czasem o tym myślę	SUMA z 1 i 2	3. NIE
1. PW-PW	0	0	0	100
2. PN-PN	0	0	0	100
MIGRACJA	14	0	14	86

Spostrzeżenia:

- tylko w grupie migrantów będących w związku i przedziale wiekowym 18-25 lat odnotowano odsetek respondentów potwierdzających poszukiwanie w sieci znajomości związanej z uczuciem,
- w przypadku innych grup takie poszukiwania odnotowano dla przedziału wiekowego 36-50 lat (zbieżność wyników grup niespełniających warunków migracji).

Wniosek:

U migrantów następuje zmiana zachowań: wcześniej niż reprezentanci innych grup doświadczają różnych zdarzeń, które prowadzą do prób zmiany sytuacji, i szukają pocieszenia.

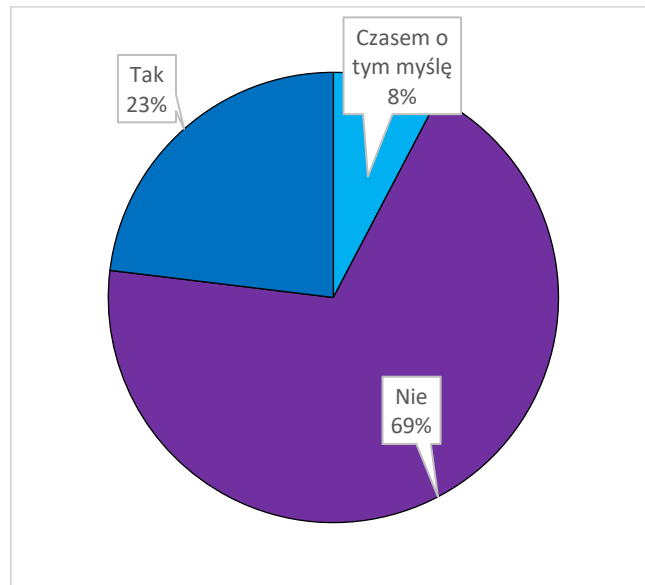
13. Pytanie nr 20(n) AI. W 19. pytaniu zaznaczyłaś/eś, że nie jesteś w związku. Czy bierzesz pod uwagę, że w realnym świecie możesz związać się z osobą poznaną w Internecie?

Warianty odpowiedzi:

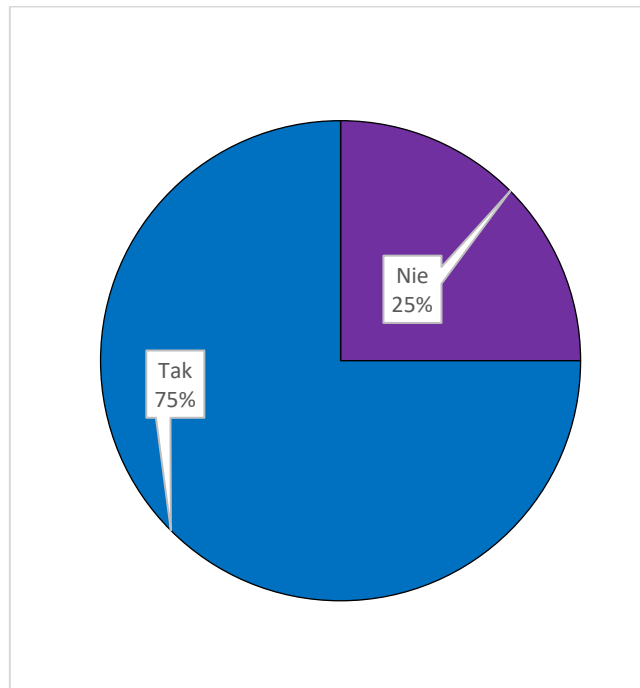
- Tak
- Nie
- Czasem o tym myślę

Rys. 69. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 20(n) AI)

Rys. 70. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 20(n) AI)

Rys. 71. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 20(n) AI)

% odpowiedzi wg grup	1. TAK	2. Czasem o tym myślę	SUMA z 1 i 2	3. NIE
1. PW-PW	45	33	78	22
2. PN-PN	23	8	31	69
MIGRACJA	75	0	75	25

Spostrzeżenia:

- największy odsetek osób wiążących swą przyszłość z osobą poznaną w sieci występuje w grupie 1,
- w grupie migrantów widać zmianę zachowań w stosunku do G2: zanika myślenie życzeniowe, widać wyraźny wzrost odsetka respondentów podejmujących rzeczywiste działania.

Wniosek:

Migranci, w celu zaspokojenia swych potrzeb, częściej niż ankietowani innych grup podejmują działania obarczone ryzykiem.

3.2.3. Zestawienie zbiorcze analizy

W poniższym zestawieniu (rys. 72) przedstawiono skondensowane spostrzeżenia i wnioski na temat zmian w reakcjach migrantów wewnętrznych na zjawiska zachodzące w sieci z wyszczególnieniem zachowań niebezpiecznych (potwierdzających hipotezę). Na podstawie pytań i odpowiedzi z ankiety internetowej oraz jej analizy dokonano obserwacji w trzech aspektach:

- a) porównania zachowań grup ankietowanych niespełniających warunku migracji (G1 i G2),
- b) oceny zmiany zachowań migrantów wewnętrznych względem zachowań respondentów wychowanych i mieszkających w miejscowościach poniżej 100 tys. mieszkańców (G3 do G2),
- c) wnioskowania dotyczącego zaistnienia zachowań niebezpiecznych spełniających warunki hipotezy dotyczącej grupy migrantów (G3).

Odnotowane w tabeli zmiany zachowań migrantów zaznaczono kolorem żółtym, punkty mówiące o potwierdzeniu hipotezy – kolorem czerwonym.

Rys. 72. Tabela zbiorcza analizy – migranci na tle innych grup

1. Pytanie nr 1 AI. Czy dokonujesz / dokonałeś zakupów w Internecie?		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	Nieznaczna różnica zachowań. Większy odsetek respondentów z grupy 2 robi zakupy w Internecie.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Część ankietowanych – migrantów przyswaja zachowania grupy G1.
c) potwierdzenie hipotezy	-	Samo stwierdzenie faktu dokonywania zakupów w sieci wprawdzie nie daje informacji o związanym z tym zagrożeniem, ale ukazuje skalę samego zjawiska. Po rozpatrzeniu kolejnych punktów ankiety można stwierdzić, jak duży odsetek danej grupy jest narażony na niebezpieczeństwo, na przykład w przypadku przeprowadzania transakcji w sieci.
2. Pytanie nr 2 AI. Za pomocą skali od 1-10 określ, czy masz obawy przy dokonywaniu zakupów (np. oszustwo, kradzież, wyludzenie, podróbki towarów, towary niezgodne z umową itp.), gdzie 1 oznacza „nie mam żadnych”, a 10 „mam bardzo duże obawy”.		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	Grupy poza migracją mają podobne zachowania.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	20% więcej ankietowanych z grupy migrantów wyraża małe lub bardzo małe obawy związane z dokonywaniem zakupów.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Wzrost zachowań obarczonych ryzykiem.
3. Pytanie nr 3 AI. Czy poszukujesz / poszukiwałaś nowych znajomości w Internecie?		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	Zbliżone zachowanie respondentów obu grup.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	46% więcej poszukuje znajomości w sieci.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Wzrost zachowań obarczonych ryzykiem.
4. Pytanie nr 4 AI. Czy masz obawy przy nawiązywaniu znajomości w Internecie, że możesz: - zostać oszukanym (np. przez podanie tożsamości niezgodnej z prawdą),		

<p>- paść ofiarą kradzieży, wyludzenia (np. danych, pieniędzy), - zakochać się, - kogoś oszukać.</p>		
a) zgodność grup G1 i G2	NIE	Najmniej obaw wykazuje grupa G1.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Grupa migrantów wykazuje większe obawy w stosunku do G2.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Z odpowiedzi uzyskanych w pytaniu nr 3 wynika, że G3 jest grupą najbardziej zainteresowaną poznaniem kogoś w sieci – aktywnie poszukuje. To zwiększone zainteresowanie i małe obawy lub ich brak mogą być związane również ze złymi zamiarami / praktykami samych respondentów, a także z tymi, którzy mają przykre doświadczenia.
<p>5. Pytanie nr 5 AI. W skali od 1-10 określ, czy publikujesz swoje zdjęcia w Internecie (na stronach internetowych, portalach społecznościowych itp.), gdzie 1 oznacza – „w ogóle nie publikuję”, a 10 „bardzo chętnie publikuję”.</p>		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	Grupy poza migracją mają podobne zachowania.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	O 60% zwiększa się ilość ankietowanych chętnie publikujących zdjęcia.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Wzrost zachowań obarczonych ryzykiem.
<p>6. Pytanie nr 6 AI. Czy masz/miałeś realnego znajomego lub partnera poznanego w Internecie, z którym się spotykasz/spotykałeś?</p>		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	Grupy poza migracją mają podobne zachowania.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Wzrost znajomych z sieci o 56%.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Posiadanie znajomych w sieci nie jest zjawiskiem negatywnym. W połączeniu ze sposobami poruszania się po niej grupy migrantów (np. odpowiedzi na pytanie nr 5) dało jednak podstawę do stwierdzenia, że jest to zachowanie ryzykowne. Samo posiadanie znajomych nie jest jednoznaczne też z określeniem strony, z której to ryzyko faktycznie pochodzi.

<p>7. Pytanie nr 7 AI. Jeśli odpowiedź na pytanie nr 6 brzmi „tak”, to jak oceniasz znajomego / partnera poznanego w Internecie na podstawie kontaktów w świecie realnym. Oceń go w skali od 1-10, gdzie 1 oznacza „to był zły wybór”, a 10 – „bardzo dobry wybór”.</p>		
a) zgodność grup G1 i G2	NIE	Róże wyniki ankietowanych grup. G1 jest częściej krytyczna wobec znajomych poznanych w sieci.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Duży wzrost ocen negatywnych.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Mocne zbliżenie się w ocenach do G1. Migranci przekonują się, że w rzeczywistości znajomi / partnerzy prezentują inne (gorsze) postawy względem nich. Realny kontakt rewiduje postrzeganie przez nich osób poznanych w sieci. Nim to dostrzegą, mogą stać się ofiarami przestępstw.
<p>8. Pytanie nr 8 AI. Ile czasu poza pracą spędzasz dziennie w sieci? (proszę podać ilość w godzinach)</p>		
a) zgodność grup G1 i G2	NIE	Grupa 2 cechuje się największym odsetkiem osób przebywających bardzo długo w sieci (5-10 godz.). Grupa 1 z kolei najmniejszym odsetkiem zachowań mogących świadczyć o uzależnieniu.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Migranci przesuwają się w stronę wyników grupy 1. Mają mniejszy odsetek osób przebywających bardzo długo w sieci.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Migranci przejmują zachowania grupy 1, mają realną możliwość realizacji swych potrzeb, co być może jest powodem skrócenia czasu przebywania w wirtualnym świecie. Możliwe, że ta realizacja jest związana z osobami już wcześniej poznanymi w sieci. Zmiana zachowań we właściwym kierunku, ale mogąca też świadczyć o wcześniejszych / teraźniejszych doświadczeniach.
<p>9. Pytanie nr 9 AI. W skali od 1-10 oceń, czy obawiasz się o bezpieczeństwo dzieci (dzieci w ogóle – także cudzych) w związku z użytkowaniem przez nie Internetu?</p>		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	Wyniki grup są niemal takie same.

b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	23% więcej ankietowanych nie wyraża żadnych obaw lub wyraża bardzo małe obawy, z czego odsetek respondentów niemających żadnych obaw wzrasta z 4 do 11% (wzrost o 275%).
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Wzrost zachowań niebezpiecznych wśród migrantów, nie tyle zauważony w stosunku do nich samych, ile do dzieci.
<p>10. Pytanie nr 10 AI. Jakie widzisz zagrożenia dla dzieci wynikające z użytkowania przez nie Internetu?</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie seksualne • kradzież danych • pornografia • przemoc rówieśnicza • nie widzę ŻADNYCH ZAGROŻEŃ • inne:... 		
a) zgodność grup G1 i G2	w części	G1 – 7% respondentów nie widzi żadnych zagrożeń, G2 – 2%.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	100% migrantów wyraziło różne obawy o dzieci.
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Wszystkie grupy, po wymieniu konkretnych przestępstw, zareagowały w taki sposób, że <i>de facto</i> w każdej z nich bardzo zmniejszył się odsetek osób niemających obaw o dzieci, przy czym największa zmiana w stosunku do odpowiedzi na pytanie nr 9 jest w grupie migrantów: z 28% do 0. Czyżby zauważyli, że chodzi również o ich dzieci?
<p>11. Pytanie nr 19 AI. Czy jesteś z kimś w związku (małżeńskim, konkubinacie, innym)?</p>		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	Większy odsetek respondentów z G1 żyje w związku (G1 do G2: 80 do 75%). W tym przypadku uznano wyniki jako zbliżone, przy uwzględnieniu specyfiki miejsca zamieszkania i możliwości z tego wynikających.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	15% więcej żyjących w związku.

c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Największy odsetek żyjących w związku wykazała grupa migrantów. Zauważono korelację z odpowiedziami tej grupy respondentów na pytanie nr 7 (ocena znajomego z sieci), w którym odnotowano wzrost negatywnych opinii: poznanie w świecie rzeczywistym było złym doświadczeniem.
---------------------------	------------	--

12. Pytanie nr 20(t) AI. W 19. pytaniu zaznaczyłeś, że jesteś w związku. Czy mimo tego, że jesteś w związku, szukasz znajomości (powiązanej z uczuciem) w sieci?

a) zgodność grup G1 i G2	NIE	3% respondentów obu grup odpowiedziało, że zdarzyło się szukać znajomości związanej z uczuciem – tu zauważono podobieństwo, ale w grupie 1 dodatkowo 5% wykazało się myśleniem życzeniowym (myśli o kimś innym). G1 = 8%.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Większy odsetek osób poszukujących znajomych w sieci (4%). G2 = 3%.
c) potwierdzenie hipotezy	NIE	Metoda porównawcza nie dała spodziewanych efektów. Zastosowano selekcję odpowiedzi wg grup wiekowych i tylko respondentów żyjących w związku dla pytania nr 7 AI (ocena znajomego) oraz wiekową dla pytania 20(t) AI.

12.1. Analiza odpowiedzi na pytanie nr 7 AI z uwzględnieniem:

- przedziału wiekowego 18-25 lat,
- tylko respondentów żyjących w związkach.

W badaniu zauważono, że tylko w grupie migrantów i w przedziale 18-25 lat i występują negatywne i bardzo negatywne opinie o realnych znajomych / partnerach poznanych w sieci.

zgodność grup G1 i G2	TAK	Wyniki są tożsame (brak ocen negatywnych w obu grupach).
zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	40% migrantów wyraża negatywne opinie.
potwierdzenie hipotezy	TAK	Migranci wcześniej doznają przykrych doświadczeń.

12.2. Analiza odpowiedzi na pytanie nr 20(t) AI z uwzględnieniem przedziału wiekowego 18-25 lat

Po ustaleniu przedziału wiekowego respondentów-migrantów, którzy w powtórnej analizie pyt. nr 7 negatywnie wypowiedzieli się o znajomych / partnerach w sieci, filtr wiekowy zastosowano do ponownego rozważenia odpowiedzi na pytanie nr 20(t).		
zgodność grup G1 i G2	TAK	Wyniki są tożsame (brak ocen negatywnych w obu grupach).
zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Pojawia się odsetek osób szukających znajomości powiązanej z uczuciem (14%).
potwierdzenie hipotezy	TAK	Wynik mówi o wczesnych złych doświadczeniach. Następuje próba zmiany sytuacji.
13. W 19. pytaniu zaznaczyłaś/eś, że nie jesteś w związku. Czy bierzesz pod uwagę, że w realnym świecie możesz związać się z osobą poznaną przez Internet?		
a) zgodność grup G1 i G2	TAK	W obydwu grupach jest widoczny zarówno odsetek respondentów szukających znajomości w sieci związanej z uczuciem, jak i odsetek respondentów cechujących się myśleniem życzeniowym.
b) zmiana zachowania G3 w stosunku do G2	TAK	Zanika (do zera) myślenie życzeniowe, zdecydowanie wzrasta samo działanie. Przyczyna to większe możliwości (potwierdzenie w odpowiedziach na pyt. nr 6: więcej znajomych, większe pole działania).
c) potwierdzenie hipotezy	TAK	Biorąc pod uwagę niebezpieczne zachowania migrantów uwidocznione w innych punktach ankiety, poszukiwanie przez nich znajomości w sieci i wchodzenie w relacje jest obciążone większym ryzykiem, że któryś z nich padnie ofiarą przestępstwa (lub tego przestępstwa dokona).

3.4. Podsumowanie

Porównując zachowania respondentów dwóch grup, których wspólnym mianownikiem jest wychowanie w mniejszych miejscowościach (grupy nr 2 i 3), zauważono zmianę zachowań przedstawicieli grupy migrantów. W kilku rozważanych przypadkach jej wyniki przesunęły się w kierunku odpowiedzi ankietowanych z grupy 1, tak właśnie, jak jej badani członkowie w życiu realnym migrowali w kierunku większych miast. Migranci wewnątrzni czasem przejmują zachowania ludzi wychowanych i mieszkających w większych miastach (np. analiza

pytań nr 1 oraz 7), jednak w nowych okolicznościach reagują inaczej, mniej roztropnie, przez co mogą stać się łatwym celem internetowych przestępców. Następstwem prokurowania takich sytuacji są już realne doznania, które stają się ich udziałem. Migranci wewnątrzni częściej niż przedstawiciele innych grup poszukują znajomości w sieci (pyt. nr 3), wyrażają też większe obawy o siebie, że mogą paść ofiarą różnego typu przestępstw (pyt. nr 4), co może świadczyć dwójako o powodach takich zachowań.

Jeden internauta „wrzuci” do sieci serię swych zdjęć, bo inni publikują, bo chciał się pochwalić, pokazać. Kolejny po to, by rozkochać w sobie jakąś smutną osobę, która właśnie dokonała wpisu na „Facebooku” i dołączyła smutne (jak ona) zdjęcie, by następnie ją omamić, wykorzystać, oszukać. W analizie odpowiedzi na pytanie dotyczące publikacji zdjęć (pyt. nr 5) wykazano, że migranci wewnątrzni są najmniej ostrożną grupą ze wszystkich ankietowanych. Mają też statystycznie najwięcej wirtualnych znajomych (pyt. nr 6), czyli wymiana i publikacja danych, często wrażliwych, jest tu bardziej intensywna. Odsetek mieszkańców wychowanych i mieszkających w mniejszych miejscowościach (grupa 2), oceniających pozytywnie znajomych z sieci jest dużo wyższy niż innych grup. Opinia o znajomych zmienia się, kiedy mieszkańcy mniejszych miast stają się migrantami wewnętrznymi: po zamieszkaniu w większym mieście odsetek opinii negatywnych zaczyna się upodabniać do odsetka mieszkańców większych miejscowości i tam wychowanych (grupa 1). Przyczyną tego stanu rzeczy mogą być przykre doświadczenia, które stały się ich udziałem właśnie już po migracji. Zjawisko to wpisuje się w hipotezę pracy i potwierdza po raz kolejny zmianę zachowań migrantów w miarę zdobywania nowych doświadczeń. Efekt takowych zauważono w odpowiedziach na pyt. nr 7, w których drastycznie spada odsetek znajomych / partnerów dobrze przez nich ocenianych, a wzrasta ocenianych źle.

O ile deklarowany w ankiecie średni dzienny czas przebywania w sieci (pyt. nr 8) nie różni się znacznie w rozbiciu na poszczególne grupy 1 – 3, nie można pominąć większego odsetka osób z grupy 2 i grupy migrantów, które więcej czasu surfują w sieci w przedziale 3-4 godzin oraz 5-10, w stosunku do respondentów wychowanych i mieszkających w większych miastach. To przesunięcie informuje o uzależnieniu, ograniczonej możliwości pohamowania się, może bycia w matni. Ważne jest też, czym zajmują internauci w sieci, a z analizy innych punktów ankiety wynika, że migranci w sieci m.in. częściej poszukują znajomości i więcej niż przedstawiciele innych grup publikują zdjęć.

Analiza odpowiedzi na pytania nr 9 i 10 skłania do sformułowania kolejnego wniosku. W odpowiedziach na pytanie 9 zauważono największy odsetek respondentów z grupy

migrantów (w stosunku do ankietowanych z innych grup), którzy nie mają obaw o dzieci, że te mogą paść ofiarą rozmaitych przestępstw. Ci sami respondenci jednak, ale już po wymienieniu konkretnych zagrożeń (pyt. 10; wykorzystanie seksualne, pornografia, kradzież danych, przemoc rówieśnicza), jakie mogą spotkać – w domyśle zapewne – ich nieletnich bliskich, są w 100% zgodni: widzą je wszystkie, dopisują kolejne. W pozostałych grupach też dało się zauważyć tę tendencję: większość tych, którzy co dopiero nie mieli lęków i w pytaniu nr 9 również wyrażali małe obawy o dzieci, zaprzeczyli swojemu poprzedniemu stanowisku. Pytanie nr 10 zadziałało jak pytanie kontrolne i *de facto* nim było. Ta niezgodność odpowiedzi respondentów znów może świadczyć dwojako: część z nich zrozumiała problem, a część z nich ten problem, świadomie lub nie, stwarza.

Zagadnienie pożycia w związku lub w samotności (pyt. nr 19), zależnie od odpowiedzi, pozwoliło na skierowanie respondentów do pytania nr 20(t) lub 20(n). Analiza uzyskanych wyników dała postawę do kolejnych wniosków, wieńczących zarówno samą ankietę, jak i analizę głównego problemu badawczego. W odpowiedziach do pytania nr 20(t) zauważono różnicę między grupą 1, a grupami 2 i 3. Ankietowani z grupy migrantów nie przejmują zachowań z grupy 1, w której – jako jedynej – odnotować można myślenie życzeniowe (odpowiedź: „nie, ale o tym myślę”). Biorąc pod uwagę obawy związane z ewentualnym ujawnieniem sekretów respondentów żyjących w związku, można jednak podać w wątpliwość szczerłość badanych, pomimo zastosowania wspomnianych wariantów odpowiedzi (podrozdział 2.2.), które miały na celu do szczerości właśnie zachęcić. Wniosek taki daje się wyprowadzić na podstawie odpowiedzi części respondentów w innych analizowanych przypadkach. Stąd powrót do pytania nr 7: po zastosowaniu filtra ograniczającego grupę migrantów do osób żyjących w związku przeanalizowano odpowiedzi z uwzględnieniem przedziałów wiekowych. Zauważono, że oceny mocno negatywne (20% respondentów wybrało 3 w skali do 10) oraz skrajnie negatywne (kolejne 20% respondentów wskazało 1 w skali do 10) na temat znajomych lub partnerów poznanych przez Internet, a spotkanych potem w świecie realnym, wyrazili tylko respondenci grupy migrantów z przedziału 18-25 lat. Następnie dokonano powtórnej analizy pytania nr 20(t), na które odpowiadały już tylko osoby żyjące w związku i wobec nich także zastosowano filtr przedziałów wiekowych. Ponownie się okazało, że tylko w przedziale wiekowym 18-25 lat i tylko w grupie migrantów występuje zjawisko poszukiwania uczucia w sieci – to już nie 4% odnotowanych w pierwotnej analizie (wszystkich badanych i bez przedziałów wiekowych), a 14%, co koreluje z wynikami powtórnej analizy punktu nr 7, a także z wynikami sondy

przytoczonymi w rozdziale 1.4, w którym znalazła się informacja o 13% związków doświadczających zdrady. Migranci wcześniej niż respondenci innych grup są uczestnikami sytuacji, których efektem jest poszukiwanie kolejnych, nowych doznań, co znów wpisuje się w postawioną hipotezę.

Do pytania 20(n) kierowani byli ci ankietowani, którzy nie żyli w żadnym związku, a zatem nie musieli się obawiać zdemaskowania. Można więc uznać ich odpowiedzi za bardziej wiarygodne. Zauważono wspólne elementy w odpowiedziach grup G1 i G2: oprócz widocznego odsetka osób poszukujących partnerów w sieci, pojawił się też i odsetek nacechowany myśleniem życzeniowym, niewidoczny z kolei w grupie migrantów. W niej, niejako zamiast, bardzo wzrósł z kolei odsetek osób szukających partnera w sieci (75%), czyli ci respondenci już nie tylko myślą, ale także podejmują intensywne działania w tym kierunku.

Dokonana analiza daje podstawy do wyciągnięcia wniosków końcowych: istnieje zauważalna zmiana zachowań w sieci wśród migracji wewnętrznej spełniającej warunki: wychowanie w miejscowości poniżej 100 tysięcy mieszkańców, zamieszkanie w miejscowości powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Taką zmianę niestety można czasem także zaobserwować w realnym życiu: niejeden migrant wygląda na zagubionego, nie wie, komu ufać, dokonuje złych wyborów, brzemienne w skutki. Sieć to kolejne wyzwanie i kolejne możliwości utraty kontroli, do czego część migrantów wewnętrznych, „wylowionych” również w tej pracy, zdaje się być predysponowana.

Zakończenie

Wyniki przeprowadzonych badań, choćby ze względu na ograniczoną liczbę diagnozowanych osób, nie muszą oczywiście odzwierciedlać rzeczywistego stanu rzeczy, niemniej jednak ostrożne wnioski na temat ogólnych tendencji i zjawisk są z pewnością uprawnione. Posługując się wizualną metaforą, można by powiedzieć, że z zaprezentowanych analiz wyłania się obraz namalowany za pomocą trzech barw: zielonej, żółtej i czerwonej. Kolory te, niczym w sygnalizacji świetlnej, także w odniesieniu do wirtualnej sieci znaczą kolejno: bezpieczeństwo, nakaz zachowania ostrożności i wreszcie – w odpowiednim czasie i miejscu – konieczność zatrzymania się. Zasad tych trzeba bezwzględnie przestrzegać, a w sposób szczególnie uważać należy zwłaszcza wtedy, gdy nie zna się drogi, nie ma się zbyt dużego doświadczenia albo gdy na siedzeniach obok znajdują się osoby, które nam ufają i za które ponosimy pełną odpowiedzialność.

Tak naprawdę w sieci bezpiecznie nie może czuć się nikt. Jeśli część respondentów przy jednym pytaniu wykazuje się rozsądkiem, w innym niestety zakreśla odpowiedzi świadczące o jego braku. To tak, jakby w trosce o własne bezpieczeństwo i spokojny sen zamykać drzwi na klucz, ale co drugi dzień, bo akurat złodziej przychodzi tylko w dni parzyste. Sensowne przygotowanie do życia, zdobywane w domu i wzmacniane w mądrze prowadzonej szkole byłoby jakąś szansą²². Internet to źródło wiedzy i rozrywki, to wspaniałe narzędzie pracy i edukacji, które jednak niewłaściwie użyte może okazać się zabójcze.

Przedstawione w niniejszym wywodzie rozważania na temat sytuacji **migrantów wewnętrznych** oraz w ogóle ludzkich **zachowań w sieci**, badanych za pomocą specjalnie w tym celu opracowanej **ankiety internetowej**, można by spointować za pomocą trzech pozostałych pojęć kluczowych, wskazanych na wstępie: **bezpieczeństwo**, **zagrożenie**, **myślenie życzeniowe**. Użytkownik wirtualnego świata musi być realnie bezpieczny, poczucie zagrożenia natomiast nie może opuszczać tego, kto loguje się do sieci w celu dokonania przestępstwa. Póki co jednak jest to tylko myślenie życzeniowe autora.

²² Zob. P. Kasprzak, Z.A. Kłakówna, P. Kołodziej, A. Regiewicz, J. Waligóra, Edukacja w czasach cyfrowej zarazy, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016; N. Carr, Płytki umysł. Jak Internet wpływa na nasz mózg, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2013; M. Spitzer, Cyfrowa demencja. W jaki sposób pozbawiamy rozumu siebie i swoje dzieci, Wydawnictwo Dobra Literatura, Słupsk 2013; M. Spitzer, Jak uczy się mózg, PWN, Warszawa 2008.

Bibliografia

Literatura

1. Altkorn, J., Kramer, T. (1998). *Leksykon marketingu*. Warszawa: PWE.
2. Carr, N. (2013). *Płytki umysł. Jak Internet wpływa na nasz mózg*. Gliwice: Wydawnictwo Helion.
3. Czubała, A. (2012). *Podstawy marketingu*. Warszawa: PWE.
4. Kasprzak, P., Kłakówna, Z.A., Kołodziej, P., Regiewicz, A., Waligóra, J. (2016). *Edukacja w czasach cyfrowej zarazy*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
5. Kuby, G. (2013). *Globalna rewolucja seksualna*. Kraków: Homo Dei.
6. Spitzer, M. (2008). *Jak uczy się mózg*. Warszawa: PWN.
7. Spitzer, M. (2013). *Cyfrowa demencja. W jaki sposób pozbawiamy rozumu siebie i swoje dzieci*. Słupsk: Wydawnictwo Dobra Literatura.

Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Dz. Ustaw 1997 Nr 88 poz. 553, z późn. zm.

Źródła internetowe

Główny Urząd Statystyczny. Pobrano 16 października 2019, z <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojecie.html>.

Majchrzyk, Ł. (2019). Ranking mobile i digital na świecie w 2019 roku. *Mobirank*. Pobrano 11 grudnia 2019, z <https://mobirank.pl/2019/02/01/raport-mobile-i-digital-na-swiecie-w-2019-roku/>.

Pakulski, A. (2020). E-commerce w Polsce statystyki. *Paqstudio*. Pobrano 21 marca 2020, z <https://paqstudio.com/blog/e-commerce-w-polsce-statystyki/>.

Robisz zakupy w sieci? Uważaj na internetowych oszustów. (2018). *Policja.pl*. Pobrano 21 marca 2020, z <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/167261,Robisz-zakupy-w-sieci-Uwazaj-na-internetowych-oszustow.html>.

Szubański, K. (2019). Polacy o miłości, związkach i kryzysach. *Nauka w Polsce*. Pobrano 14 lutego 2020, z <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C32804%2Cpolacy-o-milosci-zwiazkach-i-kryzysach-znamy-wyniki-badania.html>.

- Kędzierzawska, A. (2014). Catfish – matrymonialny oszust w sieci. *Policja.pl*. Pobrano 18 lutego 2020, z <http://policja.pl/pol/aktualnosci/94853,Catfish-matrymonialny-oszust-w-sieci.html>.
- Krakowiak, L. (2010). Zwolnieni z powodu Facebooka. Najczęstsze błędy użytkowników „social media”. *PCWorld*. Pobrano 11 grudnia 2019, z https://www.pcworld.pl/news/Zwolnieni-z-powodu-Facebooka-Najczestsze-bledy-uzytkownikow-social-media,362455.html?utm_campaign=similar&utm_source=scroll&utm_medium=more&utm_content=362455&utm_term=scroll-undefined.
- Połowa nastolatków na świecie doświadcza przemocy rówieśniczej w szkole i jej okolicach (2018). *unicef.pl*. Pobrano 9 lutego 2020, z <https://www.unicef.pl/Centrum-prasowe/Informacje-prasowe/Polowa-nastolatkow-na-swiecie-doswiadcza-przemocy-rowiesniczej-w-szkole-i-jej-okolicach>.
- Rachwaniec-Szczecińska, (2016). Ż. Cyberbullying – współczesne oblicze przemocy. *swps.pl*. Pobrano 9 lutego 2020, z <https://www.swps.pl/strefa-psyche/blog/relacje/2180-cyberbullying-wspolczesne-oblicze-przemocy>.
<https://sjp.pl/grooming>. *sjp.pl*. Pobrano 15 stycznia 2020.
- Nowek, D. (2015). Ciało pamięta. Konsekwencje molestowania seksualnego w dzieciństwie. *Psychologia Wyglądu*. Pobrano 11 maja 2020, z https://www.psychologiawygladu.pl/2015/08/ciao-pamieta-konsekwencje-molestowania_6.html.
- Pornografia w sieci – powalające statystyki, *Heuristic* (2013). Pobrano 11 stycznia 2020, z <https://www.heuristic.pl/blog/internet/Pornografia-w-sieci-powalajace-statystyki;218.html>.
- 18 najbardziej wyuzdanych pozycji seksualnych! Każdy znajdzie tutaj coś dla siebie... (2012). *ksiazki.wp.pl*. Pobrano 11 stycznia 2020, z <https://ksiazki.wp.pl/18-najbardziej-wyuzdanych-pozycji-seksualnych-6145578458417281g>.
- Trochę mnie dziwi, jak szybko i płynnie przeszłam od grzecznej do wyuzdanej #JakKochać. (2016). *wysokieobcasy.pl*. Pobrano 11 stycznia 2020, z <https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,154207,20988153,troche-mnie-dziwi-jak-szybko-i-plynnie-przeslam-od-grzecznej.html?disableRedirects=true>.
<https://www.google.pl/intl/pl/forms/about/>. *gogle.pl*. Pobrano 21 marca 2019.
<https://sjp.pwn.pl/slowniki/czasami.html>. *sjp.pl*. Pobrano 21 marca 2020.
<https://sjp.pwn.pl/sjp/moze;2484879.html> *sjp.pl*. Pobrano 21 marca 2020.
- Myślenie życzeniowe a rzeczywistość. (2016). *zdrowie-zycie.pl*. Pobrano 16 października 2019, z, <https://zdrowie-zycie.pl/myslenie-zyczeniowe-a-rzeczywistosc/>.

Spis rysunków

Rys. 1. Dane z raportu Global Digital 2019 - świat	5
Rys. 2. Dane z raportu Global Digital 2019 - Polska	5
Rys. 3. Zdjęcia zarejestrowanych graczy na portalu internetowym.....	8
Rys. 4. Uwodzenie małoletnich - statystyki policyjne z lat 2010 - 2017	9
Rys. 5. Wstęp do ankiety internetowej.....	15
Rys. 6. Pytanie nr 1 ankiety internetowej.....	15
Rys. 7. Pytanie nr 2 ankiety internetowej.....	16
Rys. 8. Pytanie nr 3 ankiety internetowej.....	16
Rys. 9. Pytanie nr 4 ankiety internetowej.....	17
Rys. 10. Pytanie nr 5 ankiety internetowej.....	17
Rys. 11. Pytanie nr 6 ankiety internetowej.....	18
Rys. 12. Pytanie nr 7 ankiety internetowej.....	18
Rys. 13. Pytanie nr 8 ankiety internetowej.....	19
Rys. 14. Pytanie nr 9 ankiety internetowej.....	19
Rys. 15. Pytanie nr 10 ankiety internetowej.....	20
Rys. 16. Pytanie nr 11 ankiety internetowej.....	20
Rys. 17. Pytanie nr 12 ankiety internetowej.....	21
Rys. 18. Pytanie nr 13 ankiety internetowej.....	21
Rys. 19. Pytanie nr 14 ankiety internetowej.....	22
Rys. 20. Pytanie nr 15 ankiety internetowej.....	22
Rys. 21. Pytanie nr 16 ankiety internetowej.....	23
Rys. 22. Pytanie nr 17 ankiety internetowej.....	23
Rys. 23. Pytanie nr 18 ankiety internetowej.....	24
Rys. 24. Pytanie nr 19 ankiety internetowej.....	24
Rys. 25. Pytanie nr 20(t) ankiety internetowej.....	25
Rys. 26. Pytanie nr 20(n) ankiety internetowej.....	25
Rys. 27. Opinia na zakończenie ankiety internetowej.....	26
Rys. 28. Wyniki grupy 2 (pyt. 1 AI)	32
Rys. 29. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 1 AI)	33
Rys. 30. Zestawienie wyników wszystkich grup (pyt. nr 1 AI).....	33
Rys. 31. Odpowiedzi grupy 2 (pyt. nr 2 AI)	34
Rys. 32. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 2 AI)	35

Rys. 33. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 2 AI)	35
Rys. 34. Odpowiedzi grupy nr 2 (pyt. nr 3 AI)	36
Rys. 35. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 3 AI)	37
Rys. 36. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 3 AI)	37
Rys. 37. Odpowiedzi grupy 2 (pyt. nr 4 AI)	38
Rys. 38. Odpowiedzi grupy migrantów (pyt. nr 4 AI)	39
Rys. 39. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 4 AI)	39
Rys. 40. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 5 AI)	40
Rys. 41. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 5 AI)	41
Rys. 42. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 5 AI)	41
Rys. 43. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 6 AI)	42
Rys. 44. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 6 AI)	42
Rys. 45. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 6 AI)	43
Rys. 46. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 7 AI)	44
Rys. 47. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 7 AI)	44
Rys. 48. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 7 AI)	45
Rys. 49. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 8 AI)	46
Rys. 50. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 8 AI)	46
Rys. 51. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 8 AI)	47
Rys. 52. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 9 AI)	48
Rys. 53. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 9 AI)	48
Rys. 54. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 9 AI)	49
Rys. 55. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 10 AI)	50
Rys. 56. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 10 AI)	51
Rys. 57. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 10 AI)	51
Rys. 58. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 19 AI)	52
Rys. 59. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 19 AI)	53
Rys. 60. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 19 AI)	53
Rys. 61. Wyniki grupy 1 (pyt. nr 20(t) AI)	54
Rys. 62. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 20(t) AI)	55
Rys. 63. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 20(n) AI)	55
Rys. 64. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 20(t) AI)	56
Rys. 65. Wyniki grupy migrantów 18-25 lat, w związku (pyt. nr 7 AI)	57

Rys. 66. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup, 18-25 lat, w związku (pyt. nr 7 AI).....	57
Rys. 67. Wyniki grupy migrantów 18-25 lat, w związku (pyt. nr20(t) AI)	58
Rys. 68. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup, 18-25 lat, w związku (pyt. nr 20(t) AI).	59
Rys. 69. Wyniki grupy 2 (pyt. nr 20(n) AI)	60
Rys. 70. Wyniki grupy migrantów (pyt. nr 20(n) AI)	60
Rys. 71. Zestawienie odpowiedzi wszystkich grup (pyt. nr 20(n) AI).....	61
Rys. 72. Tabela zbiorcza analizy – migranci na tle innych grup	62

